

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему «**Особливості обліку та аналізу прибутку на сільськогосподарських
підприємствах**»

Виконала: студентка 2-го курсу
групи ОО-М2(з)
спеціальності 071 “Облік і
оподаткування”

Лесюк Марія Яремівна

Керівник: д.е.н., проф. Василюк М. М.

Рецензент: к. е. н., доц. Мигович Т. М.

Івано-Франківськ - 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ПРИБУТКУ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	6
1.1. Основні поняття та принципи обліку прибутку в сільському господарстві.....	6
1.2. Особливості обліку витрат та доходів на сільськогосподарських підприємствах	11
1.3. Роль обліку прибутку у прийнятті управлінських рішень на сільськогосподарських підприємствах	19
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ПРИБУТКУ НА ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА».....	24
2.1. Організаційно - економічна характеристика та аналіз облікової політики підприємства щодо прибутковості та звітності	24
2.2. Методи аналізу фінансової стійкості та прибутковості підприємства	29
2.3. Використання власних резервів для формування прибутку ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА».....	36
Висновки до розділу 2	43
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ПРИБУТКУ НА ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА».....	45
3.1. Виявлення недоліків та проблем у системі обліку прибутку на підприємстві. ПЗ для обліку.....	45
3.2. Розробка рекомендацій щодо оптимізації облікових процедур та покращення аналізу прибутку	58
3.3. Врахування сучасних тенденцій у розвитку аграрного сектору	62
Висновки до розділу 3	68
ВИСНОВКИ	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	73
ДОДАТКИ.....	85

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сільське господарство в Україні виступає ключовою галуззю економіки, яка забезпечує країну не лише продовольством, але й сировиною для переробної промисловості. Розвиток цієї галузі визначається різноманітними факторами, серед яких важливе значення має ефективний облік та аналіз прибутку.

У сільському господарстві облік прибутку відрізняється особливостями, що визначаються сезонністю виробництва, природно-кліматичними умовами та специфікою організації виробництва. Проведення аналізу прибутку дозволяє оцінити ефективність діяльності підприємства, виявити потенційні резерви його зростання та розробити заходи для їхньої реалізації.

Сільськогосподарський сектор є важливою складовою економіки багатьох країн, забезпечуючи населення продовольством та сировиною для промисловості. Однак, цей сектор зіткнувся з рядом складних викликів, таких як зміна кліматичних умов, рост населення, потреба в сталому виробництві та конкуренція на світовому ринку.

Для ефективного управління сільськогосподарськими підприємствами необхідно глибоко розуміти фінансовий аспект їхньої діяльності. Облік та аналіз прибутку на таких підприємствах має свої особливості порівняно з іншими секторами. Оскільки велика частина витрат у сільському господарстві пов'язана з вирощуванням та обробкою сільськогосподарської продукції, правильний розподіл цих витрат та належний облік великого обсягу ресурсів стає складною задачею.

Додатковою актуальністю теми є те, що сучасні ринкові умови вимагають від сільськогосподарських підприємств більшої конкурентоспроможності та ефективності. Це вимагає ретельного аналізу

витрат, оптимізації виробництва, визначення оптимальних цін на продукцію та шукання шляхів збільшення прибутку при обмежених ресурсах.

Дослідження особливостей обліку та аналізу прибутку на сільськогосподарських підприємствах допоможе розкрити ефективні стратегії управління та прийняття рішень для забезпечення стійкого розвитку аграрної сфери. Результати такого дослідження можуть бути використані як самих підприємствами, так і господарськими структурами, що надають підтримку сільському господарству, у тому числі державними органами.

Метою дослідження є вивчення особливостей обліку та аналізу прибутку на фермерському господарстві «КУТ ХЛБОРОБА», а також розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності цих процесів.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

1. Вивчити теоретичні основи обліку та аналізу прибутку на сільськогосподарських підприємствах.
2. Проаналізувати практику обліку та аналізу прибутку на сільськогосподарських підприємствах.
3. Визначити фактори, що впливають на величину прибутку ФГ «КУТ ХЛБОРОБА».
4. Розробити рекомендації щодо підвищення ефективності обліку та аналізу прибутку на ФГ «КУТ ХЛБОРОБА».

Об'єктом дослідження є процес обліку та аналізу прибутку ФГ «КУТ ХЛБОРОБА».

Предметом дослідження є теоретичні та методологічні основи обліку та аналізу прибутку на сільськогосподарських підприємствах, а також практика їхнього застосування на ФГ «КУТ ХЛБОРОБА».

Методи дослідження. У процесі дослідження були використані такі методи: системний аналіз, порівняльно-історичний аналіз, Дедуктивно-індуктивний метод, метод експертних оцінок.

Практична значимість дослідження. Розроблені рекомендації щодо підвищення ефективності обліку та аналізу прибутку на сільськогосподарських підприємствах можуть бути використані для: підвищення ефективності діяльності цих підприємств; підготовки навчальних посібників та методичних матеріалів з обліку та аналізу прибутку на сільськогосподарських підприємствах; для підготовки наукових статей та монографій з обліку та аналізу прибутку на сільськогосподарських підприємствах.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ПРИБУТКУ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

1.1. Основні поняття та принципи обліку прибутку в сільському господарстві

Облік прибутку в сільському господарстві є складною та важливою підсистемою економічного обліку, що дозволяє «здійснювати об'єктивну оцінку фінансових результатів діяльності аграрних підприємств»[87]. Основним завданням обліку прибутку є визначення ефективності господарської діяльності та прийняття обґрунтованих рішень на основі зіставлення доходів та витрат.

Розглянемо основні поняття:

Прибуток в сільському господарстві - це «різниця між доходами та витратами підприємства за певний період, яка відображає фінансовий результат його діяльності»[87].

Доходи - це «грошові потоки, отримані від реалізації сільськогосподарської продукції, а також від інших операцій, пов'язаних з господарською діяльністю»[87] (наприклад, від продажу молока, м'яса, зерна тощо).

Витрати - це грошові кошти, витрачені на виробництво сільськогосподарської продукції та забезпечення функціонування аграрного підприємства (зарплата працівників, паливо, добрива, амортизація обладнання тощо).

У таблиці 1.1. подано основні принципи обліку прибутку.

Табл. 1.1.

Принципи обліку прибутку

Принципи обліку прибутку	
Принцип відображення	прибуток обліковується на основі фактичних даних про доходи та витрати підприємства, враховуючи реальний характер їх виникнення.
Принцип співвідношення витрат і доходів	витрати та доходи повинні відображатися у тому періоді, до якого вони належать, незалежно від моменту їх фактичного платежу чи отримання.
Принцип об'єктивності	облік прибутку має ґрунтуватися на об'єктивних джерелах інформації та об'єктивних методах оцінки, що дозволяють уникнути будь-якої спотвореної або недостовірної інформації.
Принцип контролю	облік прибутку має забезпечувати можливість контролю за фінансовими результатами діяльності підприємства, що дозволяє вчасно виявляти та коригувати можливі ризики та невідповідності.
Принцип періодичності	облік прибутку здійснюється за певними обліковими періодами (місяць, квартал, рік), що дозволяє порівнювати результати діяльності підприємства в різні періоди та визначати тенденції її розвитку.

За словами Шила В.П., «Облік прибутку в сільському господарстві є важливою складовою системи фінансового обліку, що дозволяє ефективно відстежувати та аналізувати фінансові результати господарської діяльності підприємств. Застосування основних понять та принципів обліку прибутку сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень та забезпечує сталий розвиток сільськогосподарських підприємств»[85].

Облік прибутку в сільському господарстві, відповідно до визначень сучасних науковців, є необхідною складовою фінансового обліку, що дозволяє оцінити фінансові результати діяльності аграрних підприємств. Дослідники акцентують увагу на ключових поняттях та принципах, які визначають сутність цього процесу.

Сучасні науковці підкреслюють важливість чіткого розмежування понять "прибуток", "доходи" та "витрати" у контексті обліку прибутку в сільському господарстві. Смолякова Г.А вказує: "Прибуток - це складна категорія, яка передбачає аналіз доходів і витрат, пов'язаних з виробництвом та реалізацією аграрної продукції"[81].

Згідно з дослідженнями Свиноус І. В., принцип відображення у обліку прибутку в сільському господарстві відображається у тому, що "інформація про доходи та витрати має бути представлена на основі документальних підтверджень та реальних облікових подій[76]". Цей принцип забезпечує об'єктивність та достовірність облікових даних.

Згідно з Свиноус І. В, принцип контролю в обліку прибутку підсилюється завдяки "застосуванню аналітичних інструментів та інформаційних систем, які дозволяють виявити відхилення у фінансових результатах та прийняти своєчасні коригуючі заходи"[76].

Науковий аналіз основних понять та принципів обліку прибутку в сільському господарстві свідчить про їх ключову роль у визначенні фінансової ефективності аграрних підприємств. Розгляд цих аспектів допомагає вирішувати завдання ефективного управління господарською діяльністю, забезпечуючи об'єктивний аналіз та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Сучасний погляд на поняття обліку прибутку в сільському господарстві обумовлюється глибоким аналізом економічної діяльності аграрних підприємств. Згідно з висловлюванням Рябого Є.І., "прибуток в сільському господарстві є результатом раціонального використання ресурсів та оптимальної організації виробництва"[75]. Це поняття передбачає докладне вивчення внутрішнього функціонування сільськогосподарських підприємств та їх взаємодії з зовнішнім середовищем.

Звернення до наукових джерел виявляє, що принципи обліку прибутку в сільському господарстві включають такі аспекти, як інформаційна об'єктивність та системність. Згідно з узагальненим підходом Масюк Ю. В., "принцип інформаційної об'єктивності визначає, що інформація про прибуток повинна бути передана учасникам господарської діяльності без приховування або спотворення фактів"[59]. Це забезпечує довір'я до облікових даних та підвищує рівень прозорості в управлінні.

З іншого боку, принцип системності, як вказує Сідельник А. М., "закладає основу для комплексного аналізу фінансових результатів господарської діяльності підприємства, враховуючи всі фактори, що впливають на виникнення та зміну прибутку"[78]. Цей принцип дозволяє зрозуміти глибше взаємозв'язки між виробництвом, реалізацією та фінансовими показниками.

Науковий погляд на поняття та принципи обліку прибутку в сільському господарстві підкреслює його складність та важливість для ефективного управління аграрними підприємствами. Глибший аналіз цих аспектів дозволяє отримати більш чітке уявлення про механізми формування та використання прибутку в аграрному секторі, що, в свою чергу, сприяє раціональному прийняттю управлінських рішень та забезпечує стійкий розвиток сільськогосподарських підприємств.

У контексті обліку прибутку в сільському господарстві виявляються відмінності в його трактуванні в науковій літературі. Зокрема, Курінна С. А. акцентує увагу на "прибутку як економічному результаті, отриманому після врахування всіх витрат, здійснених на виробництво та реалізацію сільськогосподарської продукції[54]". З іншого боку, Кононенко Т.В. виділяє роль прибутку як "важливого показника в оцінці рентабельності та ефективності господарської діяльності"[48].

Аналіз принципів обліку прибутку в сільському господарстві розкриває певні спільні аспекти, але також і значні відмінності. Наприклад, обговорення принципу інформаційної об'єктивності відзначається на рівні загальних принципів бухгалтерського обліку. Однак, Гіржева О. М. вказує на специфіку його застосування в сільському господарстві, де "необхідно враховувати особливості циклічності та сезонності виробництва"[29].

З іншого боку, принцип контролю відзначається в дослідженнях Варченка О. М., як "засіб вчасного виявлення ризиків та невідповідностей у фінансових результатах"[25]. Цей принцип дозволяє забезпечити сталу підтримку фінансової стійкості аграрних підприємств.

Порівняльний аналіз понять та принципів обліку прибутку в сільському господарстві свідчить про багатогранність підходів до визначення та

застосування цих концептів. Спільні аспекти, такі як акцент на важливість прибутку як показника ефективності, розкривають загальний підхід до аналізу. У той же час, розходження в трактуванні та застосуванні принципів свідчать про потребу в індивідуальному підході до обліку прибутку в залежності від специфіки сільського господарства.

Отже, облік прибутку в сільському господарстві є складною та важливою частиною фінансового обліку. Засвідчено, що прибуток визначається як різниця між доходами та витратами аграрних підприємств. Науковці виділяють принципи, які визначають процес обліку прибутку, включаючи принцип відображення, співвідношення витрат і доходів, об'єктивності, контролю та періодичності.

1.2. Особливості обліку витрат та доходів на сільськогосподарських підприємствах

Науковий аналіз Особливостей обліку витрат та доходів на сільськогосподарських підприємствах відкриває важливі аспекти, пов'язані з фінансовим управлінням та статистичною звітністю цих підприємств. Сільське господарство, як галузь економіки, характеризується специфічною природою виробництва, а також сезонністю та залежністю від погодних умов. Відтак, системи обліку повинні враховувати ці особливості для забезпечення ефективного фінансового управління.

Однією з основних особливостей є залежність від природних факторів. Зміни клімату, погодні катаклізми та інші природні явища можуть суттєво вплинути на врожайність та якість продукції. Тому облік повинен включати механізми для відстеження цих змін і їх впливу на фінансові показники.

Додатковою складністю є сезонність виробництва, яка вимагає розробки стратегій зберігання та реалізації продукції. Витрати та доходи можуть різко змінюватися протягом року, що вимагає гнучкості в системах обліку, щоб вони відображали реальний стан справ у будь-який момент часу.

Окрім того, важливо враховувати витрати на інвестиції в основні засоби, які мають довгостроковий характер. Сільськогосподарські підприємства часто вкладають значні кошти в землю, обладнання та інші ресурси. Облік цих витрат повинен враховувати амортизацію та знос основних засобів.

У контексті глобальних змін у сільському господарстві також актуальною стає екологічна складова. Облік витрат та доходів повинен включати оцінку впливу господарської діяльності на довкілля та вартість природних ресурсів.

Звітність сільськогосподарських підприємств також має свої особливості. Державні органи та банківські установи вимагають відповідних звітів, які б відображали не лише фінансовий стан, але й показники виробничої діяльності, такі як площа обробляної землі, кількість врожаю тощо.

Загалом, облік витрат та доходів на сільськогосподарських підприємствах вимагає комплексного підходу, який би враховував їх специфіку та забезпечував ефективне фінансове управління.

Законодавча база, яка регулює облік витрат та доходів на сільськогосподарських підприємствах в Україні, складається з наступних нормативно-правових актів:

Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні";
Наказ Міністерства фінансів України від 19.04.2015 р. № 449 "Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій і Інструкції про його використання";
Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 299 "Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 "Витрати"";
Наказ Міністерства фінансів України від 28.02.2000 р. № 192 "Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 3 "Звіт про фінансові результати"";
Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 "Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби"";
Наказ Міністерства фінансів України від 12.12.2009 р. № 1162 "Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи"";
Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2009 р. № 999 "Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 "Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття"";
Наказ Міністерства фінансів України від 29.09.2020 р. № 191 "Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 "Витрати"".
Закон України "Про державну підтримку сільськогосподарських товаровиробників";
Закон України "Про землеустрій";
Закон України "Про воду";
Закон України "Про тваринництво";
Закон України "Про рослинництво";
Закон України "Про ветеринарну медицину";
Закон України "Про карантин рослин".

Невідповідність обліку витрат та доходів на сільськогосподарських підприємствах вимогам нормативно-правових актів може призвести до застосування до підприємств штрафних санкцій, а також до інших негативних наслідків.

Забезпечення точного та зрозумілого обліку витрат та доходів на сільськогосподарських підприємствах включає в себе декілька важливих аспектів. Перш за все, системи обліку повинні бути спрямовані на забезпечення точності та надійності фінансової інформації. Це передбачає впровадження стандартів бухгалтерського обліку, які відповідають особливостям сільськогосподарської діяльності.

Окрім того, важливо встановити ефективну систему внутрішнього контролю. Це дозволить уникнути помилок та зловживань, а також забезпечить вчасне виявлення будь-яких аномалій у фінансовому обліку. Внутрішній контроль також допомагає забезпечити відповідність діяльності підприємства законодавчим та регуляторним вимогам.

Зважаючи на те, що сільськогосподарські підприємства взаємодіють з природними ресурсами, важливим аспектом обліку є оцінка та управління земельними ресурсами. Облік повинен включати інформацію про площу обробляної землі, розподіл культур, рух ресурсів тощо. Це допомагає ефективно планувати виробничу діяльність та визначати оптимальний використання земельних ресурсів.

Також важливо враховувати питання агротехніки та витрат на виробництво. Облік повинен фіксувати витрати на насіння, добрива, пестициди та інші матеріали, які використовуються в процесі обробки та вирощування культур. Окрім того, слід враховувати витрати на оплату праці сільських працівників та управлінського персоналу.

У контексті збуту продукції, облік доходів повинен охоплювати реалізацію продукції на ринку, укладення контрактів з покупцями, розрахунки за здійснені послуги тощо. Це передбачає відстеження руху грошових коштів, формування відповідних документів та реєстрацію фактів оплати.

Загалом, облік витрат та доходів на сільськогосподарських підприємствах є складною та важливою задачею, яка вимагає інтегрованого підходу та врахування усіх специфічних особливостей цієї галузі. Тільки такий підхід дозволить забезпечити ефективне фінансове управління та прийняття обґрунтованих рішень щодо розвитку сільськогосподарського підприємства.

Крім того, важливо розглянути питання аналізу фінансових показників сільськогосподарських підприємств. Аналітичний підхід дозволяє виявити тенденції та проблеми у фінансовому стані підприємства. Для цього можна використовувати такі методи, як фінансові показники рентабельності, ліквідності, платоспроможності тощо. Аналіз цих показників допомагає виявити сильні та слабкі сторони діяльності підприємства, визначити можливості для оптимізації витрат та покращення фінансових результатів.

Для забезпечення внутрішнього управління та прийняття стратегічних рішень на сільськогосподарському підприємстві використовуються також бюджетування та планування. Бюджети дозволяють передбачити доходи та витрати на певний період часу, враховуючи особливості виробництва та ринкові умови. Це допомагає здійснювати контроль за фінансовими показниками, вчасно коригувати плани та реагувати на зміни.

Також важливим аспектом обліку є податкова політика та відповідність податковим нормам. Сільськогосподарські підприємства повинні правильно враховувати податкові обов'язки та використовувати стратегії, які дозволяють ефективно використовувати податкові пільги та зниження.

Необхідно також враховувати міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та звітності, які впливають на звітність сільськогосподарських підприємств. У випадку, коли підприємство веде міжнародні операції або залучає іноземні інвестиції, дотримання цих стандартів стає обов'язковим.

Для розуміння специфіки обліку витрат і доходів на аграрних підприємствах необхіден глибокий аналіз факторів, які впливають на фінансову діяльність цих підприємств. Використання передових технологій обліку та аналізу, вивчення ринкових тенденцій та впровадження внутрішнього контролю є важливими елементами успішного функціонування та розвитку аграрних підприємств.

Україна, з її значним сільськогосподарським потенціалом, також визначає свої особливості у сфері обліку витрат і доходів на сільськогосподарських підприємствах. Під впливом пострадянської трансформації розвиток аграрного сектору зазнав значних змін, що відобразилося на підходах до обліку та фінансового управління.

Однією з ключових відмінностей українського сільськогосподарського обліку є перехід від централізованої системи до ринкової економіки, що призвело до змін у методах оцінки вартості активів та продукції, а також в умовах формування цін на ринку. Це вимагає від сільськогосподарських підприємств адаптувати свої системи обліку та аналізу до нових реалій.

Специфіка українського сільськогосподарства також включає залежність від кліматичних умов, що робить важливим аналіз впливу погодних факторів на врожайність та витрати. Особливості різних регіонів України вимагають розробки індивідуальних підходів до обліку та планування виробництва.

Українські сільськогосподарські підприємства активно впроваджують сучасні інформаційні технології в облік та аналіз. Це дозволяє впроваджувати більш точні та швидкі методи обліку витрат, вимірювання продуктивності та оцінки результативності.

Значний вплив на сільськогосподарський облік мають також законодавчі та регуляторні зміни, зокрема у сфері податкового регулювання. Україна впроваджує міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та звітності, що вимагає від підприємств відповідності до нових вимог.

Необхідно також відзначити, що в Україні існують певні виклики у сфері фінансового управління сільськогосподарськими підприємствами. Це включає складнощі доступу до фінансування, нерозвинуту інфраструктуру та земельні питання. Однак держава спрямовує зусилля на підтримку та стимулювання розвитку аграрного сектору.

Загалом, український досвід обліку витрат та доходів на сільськогосподарських підприємствах свідчить про необхідність поєднання традиційних підходів до обліку з сучасними технологіями та методами. Адаптація до змін у господарському середовищі, використання ефективних інструментів аналізу та контролю є важливими факторами для успішного розвитку українського сільськогосподарства.

Досвід обліку витрат та доходів на сільськогосподарських підприємствах в Європі відрізняється від українського через ряд факторів, які включають розвинуту інфраструктуру, доступ до технологій, рівень регуляції та культурні особливості. Порівняємо ці два досвіди:

Регуляційне середовище і стандарти: Європейські країни впроваджують високі стандарти бухгалтерського обліку, такі як МСФЗ (Міжнародні стандарти фінансової звітності), які регулюють формування звітів та облік на підприємствах. Україна також переходить до цих стандартів, але рівень їх впровадження може варіюватися. В Європі вони є практично стандартом, що дозволяє забезпечити більшу прозорість та стандартизацію обліку.

Технології: Європейські сільськогосподарські підприємства часто використовують сучасні інформаційні системи для обліку та аналізу. Це дозволяє здійснювати ефективний контроль над виробництвом, розподілом ресурсів та плануванням. Українські підприємства також розширюють використання технологій, але існують обмеження, пов'язані з доступом до новітніх інформаційних рішень.

Фінансова підтримка: Європейські країни можуть мати більше можливостей для отримання фінансової підтримки від держави або міжнародних організацій для розвитку сільського господарства, досліджень та інновацій. Це може сприяти впровадженню сучасних підходів у фінансовий облік.

Культурні особливості: Українське сільське господарство має деякі специфічні аспекти, такі як недостатність капіталу, залежність від погодних умов, складнощі доступу до фінансування тощо. В Європі можуть існувати інші виклики, такі як питання стійкого розвитку та відповідності стандартам екологічної безпеки.

Підходи до обліку витрат та доходів: В Європі можуть бути більше ресурсів для детального аналізу та відстеження витрат, включаючи ефективне використання добрив, пестицидів та інших ресурсів. Українські підприємства можуть стикатися з викликами ефективного виробництва при обмеженому бюджеті.

Загалом, український досвід обліку витрат та доходів на сільськогосподарських підприємствах відзначається адаптацією до нових реалій та використанням обмежених ресурсів. У той час як в Європі розвинута інфраструктура, стандарти та технології дозволяють здійснювати більш детальний та ефективний облік. Обидва досвіди мають свої позитивні сторони

та виклики, які відображають специфіку сільськогосподарської галузі в кожній з цих реалій.

1.3. Роль обліку прибутку у прийнятті управлінських рішень на сільськогосподарських підприємствах

Роль обліку прибутку в управлінських рішеннях на сільськогосподарських підприємствах є неодмінною частиною ефективного фінансового управління в даному секторі. Процес обліку прибутку визначається як систематичний збір, класифікація, обробка та аналіз фінансової інформації, пов'язаної з доходами та витратами підприємства, з метою визначення рівня отриманого прибутку.

Забезпечення належного обліку прибутку на сільськогосподарських підприємствах має вирішальне значення для ефективного фінансового управління та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Результати обліку прибутку є основою для аналізу фінансової діяльності підприємства та визначення його фінансового стану. Зокрема, дані обліку прибутку дозволяють:

- Визначити фінансовий результат діяльності підприємства за конкретний період, вказати на отриманий прибуток або виникнення збитків. Результати обліку прибутку служать для оцінки ефективності виробничої діяльності та виявлення факторів, які впливають на фінансовий результат.
- Визначити рівень рентабельності підприємства, що характеризує співвідношення між прибутком та витратами. Цей показник вказує на ефективність використання ресурсів та здатність підприємства до отримання прибутку.

- Облік прибутку дозволяє здійснювати аналіз різних аспектів фінансової діяльності підприємства. Наприклад, аналіз змін прибутку в залежності від змін обсягів виробництва, цін на ринку чи витрат допомагає виявити ключові фактори, що впливають на фінансові результати.

- Облік прибутку є важливим елементом стратегічного планування. Аналіз фінансових показників допомагає визначити потенційні можливості для розвитку, встановити пріоритети у виробничій діяльності та ресурсоспоживанні, а також розробити плани заходів для досягнення фінансових цілей.

- Облік прибутку допомагає оцінити ефективність різних інвестиційних проектів. Підприємство може визначити, який проект приносить більший прибуток, порівнявши очікувані доходи та витрати.

- Облік прибутку є основою для розробки бюджетів та планів на майбутні періоди. Визначення очікуваного прибутку дозволяє керівництву встановити мету фінансових результатів та розподілити ресурси з урахуванням фінансових можливостей.

Висновок полягає в тому, що облік прибутку відіграє важливу роль у впровадженні ефективного управління на сільськогосподарських підприємствах. Він не лише надає об'єктивну інформацію про фінансовий стан та результати діяльності, але й допомагає визначити шляхи оптимізації та покращення фінансових результатів. Враховуючи специфіку сільськогосподарської галузі, облік прибутку є ключовим інструментом для досягнення ефективності, стійкості та конкурентоспроможності підприємств.

"Фінансовий облік, зокрема облік прибутку, допомагає забезпечити гармонізацію між економічною ефективністю та стратегічними цілями сільськогосподарського підприємства" [13]. Відомості, зібрані та оброблені у

результаті обліку прибутку, не лише дозволяють оцінити фінансові результати, але й встановити взаємозв'язки між різними компонентами діяльності підприємства та визначити, які з них сприяють досягненню стратегічних цілей.

Основним завданням обліку прибутку на сільськогосподарських підприємствах є "визначення та контроль над величиною прибутку, вивчення його структури, а також розкриття джерел та напрямків його використання" [12]. Цільове спрямування облікованих даних дозволяє зрозуміти, які аспекти діяльності приносять більше прибутку, а які потребують оптимізації чи перегляду. Такий аналіз допомагає керівництву визначити стратегії розвитку, планувати ресурси та ефективно розподіляти кошти для досягнення фінансових цілей підприємства.

Зазначена фінансова інформація, яку надає облік прибутку, виступає важливим джерелом для прийняття управлінських рішень. Вона дозволяє збалансувати досягнення фінансових цілей з урахуванням можливостей та ризиків господарської діяльності, що забезпечує стійкий розвиток сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах. "Облік прибутку на сільськогосподарських підприємствах виступає не лише як засіб вимірювання фінансових результатів, але й як ключовий інструмент для стратегічного та оперативного управління діяльністю підприємства" [12]. Саме завдяки обліку прибутку відбувається систематичний аналіз доходів та витрат, що дозволяє виявляти тенденції, ризики та можливості для вдосконалення управлінських рішень.

Отже, облік прибутку в сільськогосподарській галузі є необхідною складовою для раціонального та обґрунтованого прийняття управлінських рішень. Відображаючи фінансовий стан підприємства, він надає керівництву засоби для визначення стратегічних та оперативних дій, спрямованих на

досягнення ефективності, конкурентоспроможності та стійкості у сільському господарстві.

Висновки до розділу 1

Сучасна наукова концепція настоює на необхідності використання збалансованого підходу у визначенні термінів та принципів обліку прибутку, що враховує особливості господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Глибинний аналіз цих понять та принципів свідчить про їхню важливу роль у визначенні фінансової ефективності аграрних підприємств та в ухваленні обґрунтованих управлінських рішень для забезпечення сталого розвитку.

Облік прибутку виступає як ключовий інструмент для забезпечення ефективного фінансового управління в сільському господарстві. Він допомагає керівництву отримати чітке уявлення про фінансовий стан підприємства, виявити фактори підвищення та зниження прибутку та витрат, а також ідентифікувати основні чинники, що впливають на фінансові показники.

Загалом, облік витрат та доходів на сільськогосподарських підприємствах в Україні вимагає специфічних підходів через різноманітність виробництва, залежність від природних умов та особливості регулювання. Враховуючи ці особливості у обліку, сільськогосподарські підприємства повинні забезпечувати точність та достовірність фінансової інформації. Це важливо для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, планування ресурсів, а також взаємодії з фінансовими інституціями та державними органами.

Для ефективного обліку витрат та доходів на сільськогосподарських підприємствах важливо використовувати сучасні бухгалтерські програми та

інформаційні технології, що дозволяють відстежувати рух коштів, контролювати витрати, проводити аналіз фінансових показників та генерувати звітність.

Облік прибутку на сільськогосподарських підприємствах є ключовим інструментом у прийнятті управлінських рішень. Він надає керівництву об'єктивну фінансову інформацію, що дозволяє розробити стратегії розвитку, забезпечити ефективне використання ресурсів та досягнення фінансових цілей підприємства.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ПРИБУТКУ НА ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА».

2.1. Організаційно - економічна характеристика та аналіз облікової політики підприємства щодо прибутковості та звітності

Досліджуване підприємство спеціалізується на обробці та оптовій торгівлі зерном. У складі підприємства працює 14 співробітників, включаючи заступника, який є економістом і бухгалтером, а також агентів з постачання і збуту, механіка, агронома та трактористів. Структуру цього підприємства можна побачити на схемі наступного зразка (рис. 2.1).

Рис. 2.1 Структура ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА»

Фермерське господарство "КУТ ХЛІБОРОБА" спеціалізується на вирощуванні сільськогосподарських культур і основний прибуток отримує від продажу зернових культур, зокрема твердої пшениці, ячменю і частково кукурудзи.

Облік на підприємстві здійснюється шляхом використання «Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств»(Додаток 1 та 2).

Господарство обробляє орендовану землю від деяких землевласників, яким у відповідь надає 12% валової продукції в натуральному вигляді. Окрім цього, "КУТ ХЛІБОРОБА" володіє земельною ділянкою площею 9,200 м², на якій розташовані ангари для сільськогосподарської техніки, житлові і складські споруди.

Для оцінки ефективності діяльності цього господарства, ми використаємо дані з таблиці 2.1, побудованої на основі фінансової звітності.

Таблиця 2.1

Динаміка фінансових показників ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА» у 2020-2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення, (+,-)		Відносне відхилення, %	
				2021-2020	2022-2021	$\frac{2021 - 2020}{2020}$	$\frac{2022 - 2021}{2021}$
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	23840,1	26600,2	30147,6	2760,1	3547,4	11,6	13,3
Валовий прибуток	16362,8	17235,6	19458,7	872,85	2223,1	5,3	12,9
Операційні доходи	2846,9	2776,6	2947,3	-70,3	170,7	-2,5	6,1
Доход від участі в капіталі	0	0,3	1,4	0,3	1,1	0,0	366,7
Чистий прибуток	2123,24	2860,08	3628,1	736,84	768,02	34,7	26,9

Аналіз таблиці 2.1 дає можливість зробити висновок, що ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА" протягом розглянутого періоду успішно розвивало свою діяльність. Свідченням цього є той факт, що доходи підприємства зростали

упродовж років 2020-2022. Наприклад, дохід від продажу товарів, робіт і послуг збільшився у 2021 році порівняно з 2020 роком на 11,6%, а в 2022 році цей ріст відносно 2021 року склав 13,3%. Валовий прибуток також зростає, але трохи повільніше: у 2021 році він збільшився на 5,3% порівняно з 2020 роком, а в 2022 році відносно 2021 року - на 12,9%.

Зауважимо, що операційні доходи мають трохи іншу динаміку. У 2021 році вони зменшилися на 2,5% в порівнянні з 2020 роком, а в 2022 році зросли на 6,6% порівняно з 2021 роком, перевищивши показники 2020 року. У 2022 році цей показник зростає на 3,6 рази порівняно з попереднім роком.

Чистий прибуток підприємства також зростає. У 2021 році він збільшився на 34,7% порівняно з 2020 роком, а в 2022 році відносно 2021 року - на 26,9%, що свідчить про високу ефективність роботи підприємства.

Далі розглянемо структуру доходів досліджуваного підприємства, використовуючи дані з таблиці 2.2, побудованої на основі таблиці 2.1.

Таблиця 2.2

Динаміка структури доходів «КУТ ХЛБОРОБА» у 2020-2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення, (+,-)		Відносне відхилення, %	
				2021-2020	2022-2021	$\frac{2021-2020}{2020}$	$\frac{2022-2021}{2021}$
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	100	100	100	0	0	0,0	0,0
Операційні доходи	11,9	11,6	12,4	-0,3	0,7	-2,5	6,1
Чистий прибуток	8,9	12,0	15,2	3,1	3,2	34,7	26,9

Питома вага операційних доходів у загальній структурі прибутків ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА" залишалася стабільною, коливаючись між 12% протягом розглянутого періоду. У той же час, питома вага чистого прибутку має сталу тенденцію до зростання. Наприклад, у 2020 році питома вага чистого прибутку складала 8,9% від загального доходу від реалізації. У 2021 році вона зросла на 34,7% порівняно з попереднім роком і становила 12%. У 2022 році цей показник збільшився на 26% порівняно з 2021 роком і склав 15% від загального доходу від реалізації. Ця стійка тенденція до зростання є позитивною і свідчить про ефективне управління ресурсами на підприємстві ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА".

Тепер розглянемо витрати, які були понесені підприємством протягом років 2020-2022, за допомогою таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка витрат ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА» у 2020-2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення, (+,-)		Відносне відхилення, %	
				2021-2020	2022-2021	$\frac{2021-2020}{2020}$	$\frac{2022-2021}{2021}$
Податок на додану вартість	3443,4	4232,4	5765,6	460,0	591,2	11,6	13,3
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	15998,8	17654,6	18653,7	872,8	2223,1	5,3	12,9
Адміністративні витрати	890,6	978,9	1007,2	88,3	28,3	11,2	3,2
Витрати на збут	9,4	41,0	56,0	31,6	15,0	336,2	36,6
Інші операційні витрати	2533,1	2688,2	2458,6	155,1	-229,6	6,1	-8,5
Витрати від участі в капіталі	18,1	15,6	17,1	-2,5	1,5	-13,8	9,6
Сумарні витрати	23687,3	25292,7	27922,2	1605,4	2629,5	6,8	10,4

На підприємстві ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА" відзначаються наступні зміни в структурі витрат:

Витрати на сплачений податок на додану вартість зростали пропорційно збільшенню доходу від реалізації. Собівартість продукції підвищилася на 5,3% в 2021 році порівняно з 2020 роком і в 2022 році в порівнянні з 2021 роком - на 12,9%.

Адміністративні витрати збільшилися на 11,2% в 2021 році порівняно з 2020 роком та на 3,2% в 2022 році порівняно з 2021 роком.

Витрати на збут вибухнули в 2021 році, зростаючи в 3,3 рази порівняно з 2020 роком. У 2022 році ці витрати зросли на 36,6% порівняно з 2021 роком, але завдяки ефективному управлінню реалізацією продукції підприємство змогло зменшити їх.

Інші операційні витрати зросли на 6,1% в 2021 році порівняно з 2020 роком, але в 2022 році вони зменшились на 8,5% порівняно з 2021 роком.

Витрати від участі в капіталі зменшились на 13,8% в 2021 році порівняно з 2020 роком, але в 2022 році зросли на 9,6% порівняно з 2021 роком.

Узагальнюючи, сумарні витрати підприємства зросли протягом розглянутого періоду. У 2021 році вони зросли на 6,8% порівняно з 2020 роком, а в 2022 році збільшилися на 10,4% порівняно з 2021 роком. З використанням рисунку 2.2 порівняємо дохід від реалізації товарів, робіт і послуг із сумарними витратами ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА" протягом цього періоду..

З допомогою рисунку 2.2 порівняємо дохід від реалізації товарів, робіт і послуг зі сумарними витратами ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА" протягом розглянутого періоду.

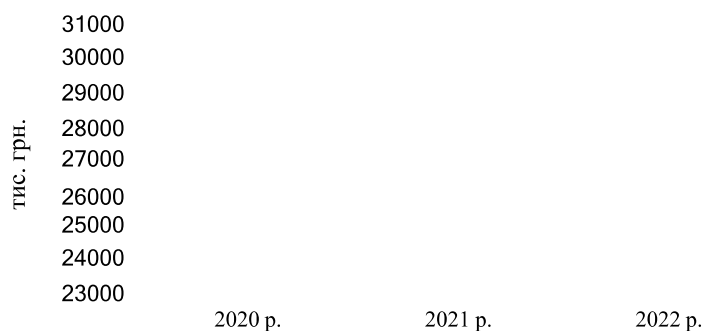

Рис. 2.2 Динаміка доходу від реалізації та сумарних витрат ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА» у 2020-2022 рр.

Динаміка, яку ми спостерігаємо на рисунку 2.2, дає підставу для висновку про те, що зростання загальних витрат ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА" відбувається на менших темпах, ніж зростання доходів від реалізації продукції. Це дозволяє підприємству зберігати чистий прибуток, який, в свою чергу, залежить від різниці між цими двома показниками. Зростання цього розриву свідчить про ефективну роботу підприємства в управлінні його ресурсним потенціалом.

2.2. Методи аналізу фінансової стійкості та прибутковості підприємства

Аналіз показників та методів фінансової стійкості та прибутковості допоможе нам краще зрозуміти фінансовий стан ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА", виявити можливі проблемні сфери і розробити стратегію для подальшого розвитку.

Давайте розглянемо, звідки надходять залучені ресурси для фінансування діяльності підприємства. За часовим періодом, досліджуване підприємство активно збільшувало обсяг позикових ресурсів для фінансування своєї діяльності. Показники, що вказують на загальний обсяг позикових ресурсів та їх динаміку, представлені в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Обсяг позикових ресурсів ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА» у 2020-2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення, (+,-)		Відносне відхилення, %	
				2021-2020	2022-2021	$\frac{2021-2020}{2020}$	$\frac{2022-2021}{2021}$
Позикові кошти	699,8	2307,8	3496,6	1608	1188,8	230	52

Поворотним моментом у використанні позикових ресурсів став рік 2021, коли обсяг позикових фінансових ресурсів збільшився більш ніж удвічі (темп зростання - 230%). У 2022 році темпи зростання позикових ресурсів знизилися до 52%, але динаміка залишається позитивною, оскільки обсяг позикових ресурсів підприємства зростає як в абсолютному вираженні (приріст - 1,1888 млн. грн), так і в відносному виразі (рис. 2.3).

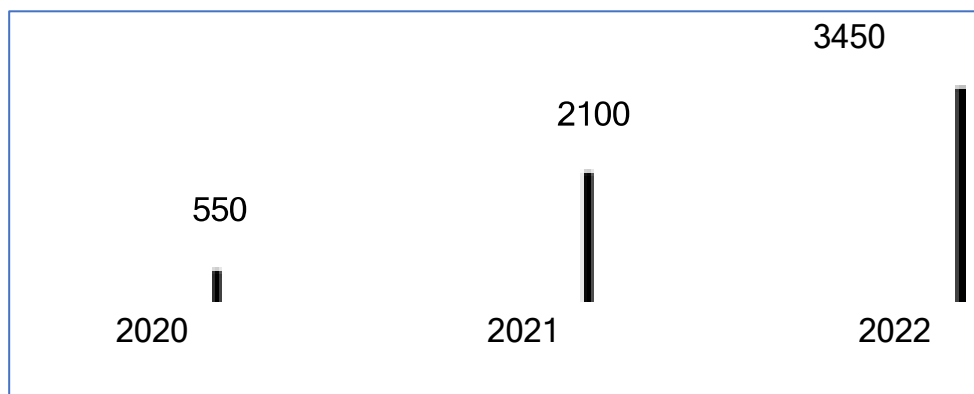

Рис. 2.3 Динаміка залучених ресурсів ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА» у 2020-2022

рр.

Всі залучені зовнішні ресурси можна розділити на дві категорії: короткострокові (включають поточну заборгованість та короткострокові кредити банків) і довгострокові (включають довгострокові кредити банків та іншу довгострокову заборгованість). Давайте розглянемо структуру позикових ресурсів підприємства, яку ви знайдете в таблиці 2.5..

Таблиця 2.5

**Аналіз структури позикових ресурсів ФГ «КУТ ХЛБОРОБА» у
2020-2022 рр.**

Показник	2020		2021		2022	
	тис. грн	частка, %	тис. грн	частка, %	тис. грн.	частка, %
Довгострокові зобов'язання, тис.грн	10	1,43	110	4,77	290,00	8,29
Поточні зобов'язання, тис. грн.	689,8	98,57	2197,8	95,23	3206,60	91,71
Всього	699,8	100,00	2307,8	100,00	3496,6	100,00

У структурі залучених ресурсів на підприємстві відзначається тенденція до зростання частки довгострокових банківських кредитів. Цей процес має двоякий вплив на фінансовий стан підприємства:

Позитивний аспект полягає в тому, що довгострокові кредити менше впливають на ліквідність, платоспроможність і, в кінцевому підсумку, фінансову стійкість підприємства.

Негативний аспект полягає в тому, що довгострокові кредити є більш дорогими, і їх використання може знизити рентабельність активів і власного капіталу підприємства.

Проте слід відзначити, що, незважаючи на те, що довгострокові кредити зростають швидше у порівнянні з короткостроковими позиковими ресурсами (які включають короткострокові кредити банків з терміном погашення до одного року), вони все ще становлять менше 10% від загальної суми залучених ресурсів підприємства.

Таблиця 2.6

Показники динаміки окремих складових позикових ресурсів підприємства

Показник	2020	2021	Приріст	Темп росту, %	2022	Приріст	Темп росту, %
Довгострокові зобов'язання	10	110	100	1000	290	190	190
Поточні зобов'язання	689,8	2197,8	1508	219	3206,6	1698,6	113

У таблиці 2.6 наведено показники, що вказують на динаміку зростання поточних і довгострокових позикових ресурсів нашого досліджуваного підприємства.

Варто відзначити, що у 2021 році темпи зростання довгострокових кредитів були приблизно в п'ять разів вищими, ніж відповідні показники для поточних позикових ресурсів. У наступному році відбулося певне вирівнювання темпів зростання (190% для довгострокових кредитів і 113% для поточних зобов'язань), але загальна тенденція залишилася незмінною. Така тенденція до збільшення обсягу дорогих кредитів може бути виправдана лише у випадку, якщо одночасно приймаються заходи для підвищення рентабельності активів підприємства, що дозволить зберегти або навіть збільшити прибутковість власного капіталу в порівнянні з попередніми періодами. Інший можливий варіант використання довгострокових кредитів -

фінансування довгострокових проектів, таких як розширення торгових площ та інші капітальні інвестиції.

Давайте також розглянемо структуру джерел позикових ресурсів, які ви знайдете в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

**Аналіз структури поточних зобов'язань ФГ «КУТ ХЛБОРОБА» у
2020-2022 рр.**

Показник	2020		2021		2022	
	тис. грн.	частка, %	тис. грн	частка, %	тис. грн	частка, %
Короткострокові кредити банків	35	5	810,3	36,9	1060,40	33,1
Векселі видані	8,8	1,3	14	0,6	23,50	0,7
Кредиторська заборгованість: за товари, роботи, послуги	104,3	15,1	772,6	35,2	1597,40	49,8
За отриманими авансами	540	78,3	590	26,8	513,00	16,0
Інші поточні зобов'язання	1,7	0,2	10,9	0,5	12,30	0,4
Всього	689,8	100	2197,8	100	3206,6	100

Після аналізу таблиці 2.7 можна прийти до висновку, що частка короткострокових кредитів банку в поточних зобов'язаннях зменшується.

Тепер давайте розглянемо показники фінансової стійкості ФГ "КУТ ХЛБОРОБА" за період 2020-2022 років, які подані в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Показники фінансової стійкості ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА» у 2020-2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення, (+,-)		Відносне відхилення, %	
				2021-2020	2022-2021	$\frac{2021-2020}{2020}$	$\frac{2022-2021}{2021}$
Власний капітал.	4191,4	4738,8	4668,2	13,06	-1,49	13,06	-1,49
Довгострокові зобов'язання	10	110	290	1000,00	163,64	1000,00	163,64
Пасиви	6861,8	7887,7	8014,3	14,95	1,61	14,95	1,61
Показник фінансової стійкості	0,611	0,607	0,594	-0,65	-2,14	-0,65	-2,14
Показник покриття боргу	2,5	1,5	1,4	-40,00	-6,67	-40,00	-6,67

Показник фінансової стійкості підприємства проявляє тенденцію до зниження, і він в даний час знаходиться нижче оптимального рівня, який зазвичай становить від 0,85 до 0,90. Проте темпи цього зниження досить невеликі, оскільки за останні два роки показник зменшився лише на 3%. Це свідчить про те, що підприємство продовжує свою діяльність, прагнучи підтримувати заданий рівень фінансової стійкості. Однак важливо враховувати, що ця тенденція показує, що при залученні позикових коштів необхідно особливо уважно контролювати вплив на цей показник (рис. 2.4).

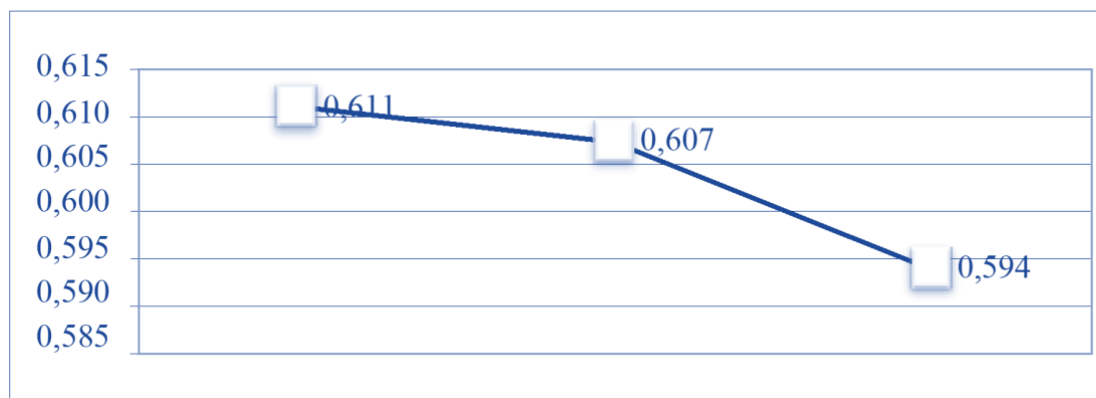

Рис. 2.4 Динаміка показника фінансової стійкості ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА» у 2020-2022 рр.

Підприємство демонструє високу прибутковість використання залучених ресурсів (як вказано в таблиці 2.9), що свідчить про успішність в ефективному використанні позикових коштів для здобуття прибутку.

Таблиця 2.9

Рентабельність позикових коштів ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА» у 2020-2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення, (+,-)		Відносне відхилення, %	
				2021-2020	2022-2021	$\frac{2021-2020}{2020}$	$\frac{2022-2021}{2021}$
Чистий прибуток	2123,24	2860,083	3628,1	736,84	768,02	34,70	26,85
Середня сума позикових коштів	699,8	1153,9	1748,3	454,10	594,40	64,89	51,51
Рентабельність позикових коштів, %	303	248	208	-55,00	-40,00	-18,15	-16,13

Таким чином, при розгляді стану формування фінансових ресурсів ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА» та їх ефективного використання протягом останніх двох років (2021-2022) можна визначити наступні основні моменти:

Підприємство активно збільшує обсяг позикових ресурсів, при цьому власних фінансових ресурсів достатньо для підтримки фінансової стійкості, ліквідності і платоспроможності, навіть якщо частка власного капіталу зменшується протягом періоду.

Управління позиковими ресурсами на підприємстві виявляється в цілому досить ефективним. Видається, що підприємство зуміло залучити значний обсяг позикових ресурсів, підвищивши рентабельність власного капіталу і, водночас, не значно втративши фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність.

Серед негативних моментів слід відзначити збільшення дебіторської та кредиторської заборгованостей, що може вказувати на причетність підприємства до кризи неплатежів. Також виділяється неефективне управління позиковими ресурсами у 2021 році, коли значний обсяг позикових ресурсів був використаний для кредитування покупців і замовників без вигоди для підприємства.

На кінцеву оцінку впливу на фінансовий стан вказує тенденція до зниження показника фінансової стійкості та збільшення суми сплачених відсотків на одиницю прибутку. Ці показники вимагають особливої уваги при залученні позикових ресурсів.

2.3. Використання власних резервів для формування прибутку ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА»

ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА" спеціалізується на переробці та оптовій реалізації фуражного зерна, і ця галузь діяльності характеризується значними коливаннями цін на сільськогосподарську продукцію. Ці коливання залежать від загальної урожайності сільськогосподарських культур і сезонних факторів, таких як умови зберігання врожаю. Аналіз доходів підприємства від реалізації свідчить, що основні прибутки від продажу зерна надходять у вересні - листопаді, в цей період підприємство отримує значну частину свого доходу.

Середня ціна фуражного зерна також підлягає значним коливанням. Наприклад, у 2021 році ціна становила 1,625 тис. грн. за тону, а в 2022 році впала до 0,65 тис. грн. за тону через великий врожай зернових культур.

Важливо відзначити, що обсяги продажу збільшуються під час збирання врожаю через неможливість тривалого зберігання зерна без втрати якості, а також через зниження ціни у цей період.

Для збільшення прибутку від реалізації фуражного зерна, ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА" рекомендує створення засобів для зберігання зерна в належних умовах. Це може включати в себе створення міні-елеваторів, що дозволить підприємству продавати зерно в періоди, коли ціни досягають найвищих рівнів і таким чином збільшувати фінансові ресурси.

Таблиця 2.10

Надходження коштів від реалізації фуражного зерна на розрахунковий рахунок ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА» за період 2021-2022 рр.

Місяць	Надходження грошових коштів, тис. грн.	Обсяг реалізації зерна, тис. т
2021 р.		
Січень	949	0,6
Лютий	937	0,6
Березень	754	0,5
Квітень	896	0,6

Травень	941	0,6
червень	112	0,1
липень	1148	0,7
серпень	1426	0,9
вересень	2764	1,7
жовтень	2598	1,6
листопад	2904	1,8
грудень	2393	1,5
<i>РАЗОМ</i>	<i>17822</i>	<i>11,0</i>
2022 р.		
січень	845	1,3
лютий	840	1,3
березень	824	1,3
Квітень	910	1,4
Червень	450	0,7
Липень	240	0,4
Серпень	2302	3,5
Вересень	2779	4,3
Жовтень	3209	4,9
Листопад	3054	4,7
Грудень	2334	3,6
<i>РАЗОМ</i>	<i>17787</i>	<i>27,4</i>

Для реалізації ідеї створення міні-елеваторів для зберігання та передпродажної підготовки фуражного зерна, ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА" вивчила можливість співпраці з фірмою RIELA, яка є визнаним виробником потужних сушильних комплексів для зерна, і розглянемо витрати на цей проект.

Згідно з інформацією від фірми RIELA, вартість обладнання для зберігання зерна обсягом 10 тисяч тонн складає 2200 тисяч гривень. Важливо відзначити, що доставка та монтаж міні-елеватора будуть оплачені ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА".

Таблиця 2.11

**Розрахунок витрат ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА» на реалізацію проекту
будівництва мініелеватора фірми RIELA**

Змінні витрати		Постійні витрати	
Статі витрат	Сума	Статі витрат	Сума
Придбання обладнання	2200,0	Витрати на електроенергію	135,7
Транспортні витрати	301,2	Витрати на оплату праці	186,5
Витрати на монтаж	55,8	Оренда площ	7800,0
<i>Разом:</i>	<i>2552,0</i>	<i>Разом:</i>	<i>8062,1</i>
Непередбачені витрати (10%)	255,2	Непередбачені витрати (10%)	812,2
<i>Всього:</i>	<i>2812,2</i>	<i>Всього:</i>	<i>8934,3</i>

З таблиці 2.11 можна зрозуміти, що змінні витрати підприємства для реалізації проекту з будівництва міні-елеватора складатимуть 2812,2 тисячі гривень, а постійні витрати на утримання міні-елеватора будуть становити 8934,3 тисячі гривень на рік.

Далі розрахуємо можливий прибуток від впровадження цієї ідеї, припускаючи, що врожайність зернових та обсяги реалізації фуражного зерна залишаться на тому ж рівні, як і раніше. Для визначення цін на фуражне зерно в різні місяці використаємо дані від товарної біржі "Універсальна товарно-сировинна біржа" (ТБ "УТСБ"), які наведені в таблиці 3.3.

З таблиці 2.12 видно, що найнижчі ціни на фуражне зерно в Україні зафіксовані у місяці перед початком збору врожаю та в перші місяці жнив - з липня по вересень. Це саме той період, коли основна маса врожаю надходить на ринок.

Таблиця 2.12

Ціни на фуражне зерно на ТБ «УТСБ» по періодах за 2021-2022 рр.

Період	2021 р.	2022 р.	Середня прогнозована ціна
Січень	-	-	-
Лютий	1340	1500	1120
Березень	1300	1700	1200

Квітень	1270	1630	1250
Травень	1250	1650	1250
Червень	850	1150	1000
Липень	900	1430	965
Серпень	1010	1070	940
Вересень	1100	1000	950
Жовтень	1220	1230	1025
Листопад	1220	1070	1045
Грудень	1300	1250	1075

За наявності мініелеватора досліджуване підприємство може притримати зерно для реалізації в періоди, коли зерно має найбільшу ціну, тобто, в лютому-травні рівними партіями. Для розрахунків можливого доходу від реалізації зерна фуражного скористаємося даними табл. 2.12, побудованій на основі табл. 2.10 та 2.12

Таблиця 2.12

**Очікуваний дохід від реалізації фуражного зерна за умови
впровадження пропозиції у 2019 р.**

Період	Реалізовано у 2022 р. (тис. т.)	Планова реалізація у 2019р. (тис. т.)	Середня ціна (грн. за т.)	Планові надходження від реалізації у 2019 р. (тис. грн.)
Березень	1,3	4	1200	4800
Квітень	1,4	4	1250	5000
Травень	0,7	4	1250	5000
Червень	0,4	0,4	1000	400
Липень	3,5	3,5	965	3377,5
Серпень	4,3	1,5	940	1410
Вересень	4,9	1,4	950	1330
Жовтень	4,7	2,2	1025	2255
Листопад	3,6	1,1	1045	1149,5
Грудень	1,3	1,3	1075	1397,5
<i>РАЗОМ</i>	<i>27,4</i>	<i>27,4</i>		<i>30599,5</i>

Аналіз таблиці 3.4 розкриває можливість отримання доходу від реалізації зерна завдяки можливості зберігання на тривалий термін.

Прогнозується, що цей дохід може скласти 30 599,5 тисяч гривень, що перевищує дохід від реалізації зерна в 2022 році на 12 812,5 тисяч гривень.

Давайте розглянемо, як впровадження цієї ідеї вплине на ключові фінансові показники ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА":

Очікується, що завдяки цьому дохід підприємства збільшиться на 12 812,6 тисяч гривень. З цієї суми підприємство сплатить податок на додану вартість у розмірі 2 562,5 тисяч гривень.

$$12\,812,6 * 0,2 = 2\,562,5 \text{ тисяч гривень.}$$

Чистий дохід від реалізації зросте на 10 250,1 тисяч гривень і становитиме 33 769,1 тисяч гривень для підприємства.

$$12\,812,6 - 2\,562,5 = 10\,250,1 \text{ тисяч гривень.}$$

$$25\,119,0 + 10\,250,1 = 35\,369,1 \text{ тисяч гривень.}$$

Витрати на виробництво збільшаться на 8 934,3 тисячі гривень і становитимуть 28 108,8 тисяч гривень. Це призведе до збільшення валового прибутку, який становитиме 1 481,5 тисяч гривень.

$$19\,458,7 + 8\,934,3 = 28\,393,0 \text{ тисяч гривень.}$$

$$10\,250,1 - 8\,768,6 = 1\,481,5 \text{ тисяч гривень.}$$

Витрати на адміністративну діяльність, витрати на збут та інші операційні витрати, за даними підприємства, становлять приблизно 10% від чистого доходу.

$$10\,250,1 * 0,1 = 1\,025,0 \text{ тисяч гривень.}$$

$$1\,398,2 - 1\,025,0 = 373,2 \text{ тисяч гривень.}$$

Податок на прибуток від звичайної діяльності становитиме 51,9 тисяч гривень з цієї суми.

$$373,2 * 0,14 = 52,2 \text{ тисяч гривень.}$$

Величина чистого прибутку підприємства збільшиться на 221,3 тисяч гривень і становитиме 3 849,4 тисяч гривень.

$$373,2 - 67,4 = 305,8 \text{ тисяч гривень.}$$

$$3\,628,1 + 305,8 = 3\,933,9 \text{ тисяч гривень.}$$

За допомогою таблиці 3.5 ми можемо спостерігати динаміку ключових фінансових показників підприємства ФГ "КУТ ХЛБОРОБА" внаслідок впровадження пропозиції щодо будівництва міні-елеватора у 2019 році.

Таблиця 3.5

Ефективність впровадження пропозиції для підприємства ФГ

Показники	До впровадження пропозиції	Після впровадження пропозиції	Відхилення абсолютне 3-2	Відхилення відносне 4/2, %
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	25119,0	35369,1	10250,1	40,8
Чистий прибуток	3628,1	3849,4	221,3	3,1

Аналіз табл. 3.5 дозволяє зробити висновок про те, що в результаті впровадження пропозиції досліджуване підприємство за рахунок реалізації зерна в періоди, коли його оптова ціна найвища, зможе отримати зростання обсягу фінансових ресурсів.

Слід зауважити, що величина фінансових надходжень від реалізації зерна та продуктів його переробки, що є основним джерелом формування фінансових ресурсів досліджуваного підприємства, в значній мірі залежить від

врожаю зернових культур, та кон'юнктури ринку зерна. Але в будь-якому випадку наявність власного мініелеватора дозволить досліджуваному підприємству більш раціонально формувати власні фінансові ресурси.

Результати аналізу таблиці 3.5 вказують на можливість збільшення фінансових ресурсів досліджуваного підприємства завдяки впровадженню пропозиції. Це дозволить підприємству ефективно використовувати можливості для збільшення свого прибутку, особливо в періоди, коли ціни на зерно найвищі.

Важливо враховувати, що фінансові надходження підприємства в значній мірі залежать від врожаю зернових культур і ситуації на ринку зерна. Але наявність власного міні-елеватора надасть підприємству можливість краще контролювати та оптимізувати використання своїх фінансових ресурсів.

Таким чином, впровадження цієї пропозиції дозволить підприємству покращити управління своїми фінансовими ресурсами та ефективніше використовувати можливості для збільшення свого прибутку.

Висновки до розділу 2

Аналіз фінансової діяльності ФГ "КУТ ХЛБОРОБА" протягом років 2020-2022 дозволяє зробити кілька важливих висновків:

ФГ "КУТ ХЛБОРОБА" успішно розвивало свою діяльність у розглянутому періоді, що підтверджується зростанням доходів від реалізації продукції. Дохід збільшився на 11,6% у 2021 році в порівнянні з 2020 роком і на 13,3% у 2022 році в порівнянні з 2021 роком.

Співвідношення між валовим прибутком і сумарними витратами показує, що підприємство зберігало стабільну ефективність у зменшенні

витрат. Валовий прибуток зрос на 5,3% у 2021 році порівняно з 2020 роком і на 12,9% у 2022 році порівняно з 2021 роком.

Питома вага чистого прибутку в загальному доході від реалізації продукції зросла протягом розглянутого періоду, що свідчить про позитивну динаміку в управлінні ресурсами підприємства. У 2022 році чистий прибуток склав 15% від загального доходу від реалізації.

Управління витратами та оптимізація процесів на підприємстві дозволили збільшити чистий прибуток на 34,7% у 2021 році порівняно з 2020 роком і на 26,9% у 2022 році порівняно з 2021 роком.

Зростання доходу від реалізації та ефективне управління витратами свідчать про успішну фінансову діяльність підприємства та його здатність забезпечувати прибутковість.

Отже, ФГ "КУТ ХЛІБОРОБА" має потенціал для подальшого розвитку і підвищення своєї прибутковості за умови збереження ефективної стратегії управління ресурсами та оптимізації витрат.

РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ПРИБУТКУ НА ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА».

3.1. Виявлення недоліків та проблем у системі обліку прибутку на підприємстві. ПЗ для обліку.

Виявлення недоліків і проблем у системі обліку прибутку на фермерських господарствах важливо для ефективного фінансового управління та стратегічного планування в сільському господарстві. Фермерські господарства, включаючи ФГ "Кут Хлібороба", стикаються з унікальними викликами і складнощами у веденні обліку прибутку.

Впровадження автоматизованої системи обліку і аналізу дозволяє повністю регламентувати отримання необхідних даних для оперативного, синтетичного і аналітичного обліку, а також складання бухгалтерської звітності. Ця система надає користувачам доступ до даних для оперативного аналізу господарської діяльності та прийняття рішень. При повній комп'ютеризації господарської діяльності поняття "форма обліку" переходить в поняття "система обліку".

Комп'ютерна система бухгалтерського обліку відрізняється повною автоматизацією обробки та систематизацією облікової інформації. Це означає, що будь-які дані можуть бути відображені в обліку миттєво після їх введення в інформаційну базу даних.

Систематизація та узагальнення облікових і аналітичних даних, що містяться в інформаційній базі, автоматично відображається у фінальних даних для потреб обліку, контролю і аналізу. Об'єднання даних в синтетичному і аналітичному обліку проводиться на основі тих самих даних. Комп'ютерна

система обліку надає можливість автоматизованої обробки бухгалтерських завдань як у регламентному, так і діалоговому (інтерактивному) режимах.

Використання діалогового режиму дозволяє поліпшити оперативність обліку, контролю та аналізу, а також отримувати необхідні довідкові та аналітичні дані протягом звітного періоду, а не лише після його завершення. При цьому інформаційний обсяг, що надається користувачам, звужується і обмежується лише даними, необхідними для виконання конкретних облікових завдань. Це сприяє автоматизації контролю за бухгалтерським обліком, що підвищує точність та достовірність облікових даних. Бухгалтери залишають за собою завдання контролювати виконання облікових завдань, і в разі потреби можуть перевірити показники, представлені в вихідних облікових документах.

Автоматизація обліку підвищує продуктивність і прискорює процес обробки даних, забезпечуючи оперативну інформацію для прийняття рішень. Тому часто розумно впроваджувати автоматизовану систему обліку не для отримання загальних результатів, а для вирішення конкретних місцевих завдань. При цьому, інформація, яку надає програма, повинна бути доступною користувачеві. На рівні комп'ютерної програми не повинно бути розділення бухгалтерського обліку на фінансовий, управлінський та інші види. Якщо цей технічний крок буде зроблений і досягнута компактність, зручність, простота і надійність програмного забезпечення, то безумовно, бухгалтерський облік на підприємстві стане єдиним.

Комп'ютеризація обліку призводить до створення автоматизованих робочих місць (АРМ) на підприємстві. АРМ бухгалтера призначене для автоматизованого виконання операцій на конкретній стадії облікових аналітичних процесів. Ця система представляє собою структурну складову автоматизованих систем управління та є персональним інструментом

облікового працівника для планування, обробки фактичних даних та підготовки інформації для управлінських рішень.

Придбання універсальної бухгалтерської програми передбачає створення та налагодження її основних процедур відповідно до потреб обліку, системи обігу документів, розподілу обов'язків і аналітичних вимог підприємства. Комп'ютерні системи бухгалтерського обліку (КСБО) пройшли довгий шлях розвитку, відповідаючи змінам у сфері інформаційних технологій, програмних та технічних засобів обробки інформації, методів і засобів розробки, концепцій створення інформаційних систем.

На сьогоднішній день існує велика кількість різноманітних програмних засобів для автоматизації бухгалтерського обліку: від інструментів для автоматизації окремих облікових завдань до повноцінних комп'ютерних систем обліку в межах інформаційних систем підприємства. Фірми, що розробляють комп'ютерні системи бухгалтерського обліку, пропонують широкий спектр програмних продуктів, що враховують потреби користувачів. Серед найпоширеніших програм для задоволення стандартних потреб у бухгалтерському обліку в нашій країні варто відзначити "BAS Комплексне управління підприємством"(рис.3.1.), яка є універсальною бухгалтерською програмою для обліку різної складності на підприємствах різних галузей та форм власності.

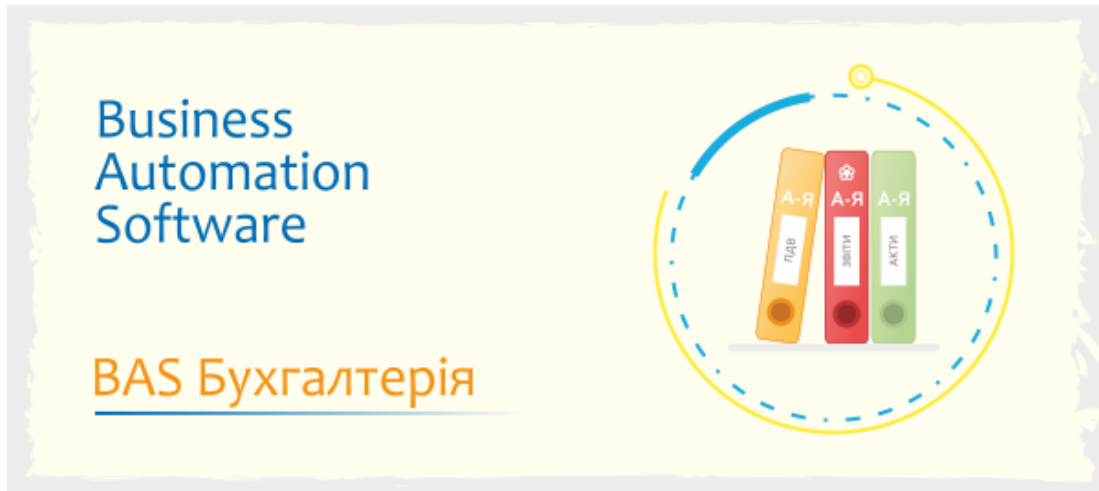

Рис.3.1. Програма «BAS Бухгалтерія»

Розглянемо також рейтинг фірм-розробників комп'ютерних систем бухгалтерського обліку на світовому ринку(табл. 3.1.).

Таблиця 3.1

Рейтинг фірм-розробників комп'ютерних систем бухгалтерського обліку

Назва	Опис
SAP	Міжнародний лідер у сфері корпоративних рішень, SAP також пропонує рішення для фінансового обліку та управління.
Oracle	Компанія Oracle спеціалізується на розробці рішень для управління фінансами та обліком, і володіє великим клієнтським портфелем.
QuickBooks	QuickBooks виробляє популярне програмне забезпечення для обліку, переважно призначене для малого бізнесу та фрілансерів.

Xero	Ця компанія надає хмарне програмне забезпечення для фінансового обліку та облікових послуг.
Wave	Wave спеціалізується на наданні безкоштовних інструментів для обліку та фінансового управління для малого бізнесу.
Intuit	Компанія Intuit розробляє продукти, такі як QuickBooks та TurboTax, які використовуються для бухгалтерського обліку та податкового обліку.

В Україні активно починають використовувати програмне забезпечення для обліку MEDOC(рис.3.2.).

Програма є доволі популярною серед підприємств та бухгалтерів в Україні, оскільки вона спрощує процеси бухгалтерського обліку та податкового обліку, сприяє дотриманню податкових зобов'язань та надає можливість формувати необхідну фінансову звітність. Програма регулярно оновлюється для врахування змін в законодавстві та покращення функціональності для користувачів. Вона спеціалізується на податковому обліку, бухгалтерському обліку та формуванні фінансової звітності відповідно до вимог податкового законодавства та стандартів бухгалтерського обліку.

Рис.3.2. Логотип програми MEDOC.

Однак, більшість підприємств обирають програмний пакет "BAS Комплексне управління підприємством", який є універсальним і придатним для використання в різних галузях економічної діяльності на підприємствах різних типів. В рамках цього пакету "BAS Бухгалтерія" використовується для проведення бухгалтерського обліку і може бути впроваджена на підприємствах різних форм власності та спеціалізацій.

Перед початком будь-яких операцій в сфері господарської діяльності, важливо визначити план рахунків, який вказує, які бухгалтерські рахунки будуть використовуватися для обліку. План рахунків включає в себе номери рахунків, їх групування та цифрові коди, і це визначається залежно від об'єктів та мети обліку на підприємстві. Визначення плану рахунків служить фундаментом для створення потрібної системи обліку.

Програма "BAS Бухгалтерія" надає можливість облікового аналізу через використання механізму "субконт" для організації аналітичного обліку. На етапі конфігурування програми визначається перелік доступних видів субконт. Під терміном "субконт" розуміється група однотипних об'єктів, які використовуються для аналізу та обліку. Наприклад, всі основні засоби можуть бути об'єднані під загальним субконтом "Основні засоби", а матеріали - під "Матеріали" і так далі.

Аналітичний облік по певному рахунку визначається налагодженням субконт, які визначаються в Плані рахунків. Якщо для обліку рахунку використовуються різні види субконт, то ця система аналітичного обліку називається багаторівневою. З іншого боку, багаторівневий аналітичний облік може бути встановлений, якщо одним із субконт рахунку є багаторівневий довідник.

В рамках програми "BAS Бухгалтерія" існує можливість в межах одного синтетичного рахунку створити різні системи аналітичних рахунків, які групують і узагальнюють інформацію для управлінського аналізу залежно від певних принципів, визначених видами субконт. Програма також дозволяє вести облік в кількох валютах, зберігаючи бухгалтерські підсумки окремо для кожної з них в гривневому еквіваленті та сумарно по всіх валютах.

Для автоматизації бухгалтерського обліку, діяльність підприємства можна розглядати як послідовність окремих господарських операцій. Перед введенням таких операцій важливо визначити необхідні параметри і ввести їх в програму шляхом використання діалогових форм "Операція" або "Документ". Програма "BAS Бухгалтерія" надає різні методи реєстрації облікової інформації, включаючи введення проводок вручну, використання типових операцій та введення документів з подальшою генерацією проводок. Ручний

ввід проводок застосовується для індивідуальних господарських операцій, які вимагають окремого введення. Також є режим типових операцій, призначений для швидкого введення багатьох однотипних операцій, особливо тих, що повторюються, і включають в себе групу взаємопов'язаних проводок, наприклад, операції з розрахунками, такі як ПДВ або заробітна плата.

Для виконання типових операцій використовуються шаблони типових операцій, які містять інструкції щодо заповнення основних та додаткових реквізитів, вказаних в операційній формі. Кожен шаблон також містить список проводок для операції, а також вказівки щодо заповнення реквізитів проводок, таких як кореспондуючі рахунки, суми, субконт, кількості, валюта та формули для розрахунку сум проводок. Використання шаблонів типових операцій допомагає значно зекономити час при введенні операцій і уникнути помилок при розрахунках та визначенні кореспондуючих рахунків для проводок. Крім того, програма надає ефективний інструмент для введення проводок на основі фактичних господарських подій за допомогою складання кореспонденції рахунків на підставі документів.

Документ - це комплексний інструмент для введення облікової інформації, який надає процедуру створення первинного документа як у електронному, так і у паперовому вигляді. Інформація, введена в діалогову форму документу, використовується програмою для створення та друку паперового документа та автоматичного створення бухгалтерських проводок.

Основою бази даних програми "BAS Бухгалтерія" є журнал операцій, що містить перелік господарських операцій, які відбулися на підприємстві. Кожній операції відповідає окремий запис в журналі. Структура журналу операцій визначається під час налаштування системи, і кожна операція включає номер, назву виду документа, дату операції, час, суму, користувача, який вніс операцію

та опис операції. Журнал операцій пов'язаний з журналом проводок, який містить проводки, що відповідають операціям. Програма надає можливість створювати різні вихідні документи, і для їх створення використовуються різні команди з меню "Звітність". Ці команди можуть бути використані після розрахунку підсумків. Програма також підтримує як регламентовані, так і звичайні звіти.

В типовій конфігурації включено набір стандартних звітів, які складають єдину систему, дозволяючи генерувати одні звіти на основі інших та деталізувати дані звіту. Ці стандартні звіти розроблені для отримання інформації на підсумках бухгалтерських проводок у різних аспектах. Вони можуть бути сформовані, використовуючи План рахунків бухгалтерського обліку, що використовується в програмі, незалежно від конкретних рахунків. Стандартні звіти можуть бути корисні для отримання загальної або докладної інформації про будь-який аспект обліку.

Крім того, програма містить набір регламентованих звітів, зокрема податкові та бухгалтерські звіти. Цей набір регулярно оновлюється для відповідності актуальним вимогам.

Система також надає можливість створювати звіти у будь-якому форматі. Кожен звіт визначається за допомогою текстового файлу, який містить його структуру та формули для розрахунку кожного показника. Використовуючи ці файли, звіти можна змінювати відповідно до потреб звітності. Для створення звіту слід вибрати відповідну команду в меню "Звітність". Це дозволяє отримувати різноманітні документи, такі як баланс, його додатки, розрахунки податків і інші, які вимагаються податковою інспекцією, пенсійною фондом та статистичною службою.

Структуру звітів можна налаштовувати та редагувати за допомогою будь-якого текстового редактора, і всі звіти можна відображати як на екрані, так і в друку.

Застосування програми "BAS Бухгалтерія" для комп'ютеризації обліку надасть ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА» численні переваги у веденні обліку, включаючи(рис. 3.3.):

Рис.3.3. Переваги використання «BAS Бухгалтерія» на ФГ «КУТ ХЛІБОРОБА»

Ці переваги особливо важливі, враховуючи різноманіття галузей діяльності та специфіку аграрного сектору.

Фінансовий результат в світовій практиці оцінюється в залежності від виду діяльності, яка виконується. Цей результат може бути результатом звичайної або надзвичайної діяльності. Тобто, кінцевий фінансовий результат (прибуток чи збиток) включає в себе фінансовий результат від операцій, які є частиною основної діяльності, інших операцій, таких як фінансові та інвестиційні операції, а також результати, що виникають внаслідок надзвичайних подій.

Визначення фінансових результатів підприємства не може охопити всю різноманітність ситуацій, пов'язаних з їх формуванням під час господарської діяльності. Існує певне розходження між ознаками різних видів діяльності, доходами та формуванням фінансових результатів. Для уникнення цього розходження в класифікації операцій потрібно чітко визначити види діяльності та віднести операції до відповідних категорій.

Особливу увагу слід звернути на класифікацію видів діяльності. За Планом рахунків використовують такі класифікаційні ознаки видів діяльності: звичайна, основна, операційна, фінансова, інвестиційна, діяльність внаслідок надзвичайних подій та інша діяльність. Проте, деякі операції, що входять під поняття "інша діяльність", також включають операції, що зазвичай класифікуються як інвестиційна або фінансова діяльність.

З нашої точки зору, для уникнення недорозумінь у класифікації операцій важливо чітко розмежовувати види діяльності та відповідні операції. Наявне розходження має суттєвий вплив на формування фінансових показників діяльності та їх використання для управлінських рішень. Отже, склад фінансових результатів може значно відрізнятись в залежності від предмету діяльності підприємства.

Згідно з П(С)БО 15 "Дохід" і Планом рахунків, доходи, що виникають від основної діяльності, називаються "Доход від реалізації продукції (робіт, послуг)". Основна діяльність охоплює операції, пов'язані з виробництвом та реалізацією основної продукції або наданням основних послуг, які становлять основну частку доходу підприємства. Таким чином, доход, отриманий від основної діяльності, слід назвати "Доходи від основної діяльності", а рахунок 70 "Доходи від реалізації" можна перейменувати на "Доходи від основної діяльності".

Інформація про інші доходи, отримані в процесі операційної діяльності, агрегується на рахунку 71 "Інший операційний дохід". Витрати відображаються на відповідних рахунках: 90 "Собівартість реалізації", 92 "Адміністративні витрати" та 93 "Витрати на збут". Інші операційні витрати фіксуються на рахунку 94 "Інші витрати операційної діяльності". Суми витрат відображаються на рахунках у розрізі статей, встановлених П(С)БО 16 "Витрати". Списання витрат проводиться на результативний рахунок 791 "Результат операційної діяльності". Організація рахунку дозволяє порівнювати загальну суму отриманих доходів з сумою понесених витрат в рамках основної та іншої операційної діяльності. Схожі нюанси існують і щодо фінансової та інвестиційної діяльності та відповідних доходів, які вони приносять.

Ми пропонуємо внести деякі зміни до Плану рахунків, які полягають у перейменуванні та розширенні деяких рахунків для кращого обліку фінансових операцій підприємства. Зокрема:

Рахунок 73 "Інші фінансові доходи" буде перейменованій на "Доходи від фінансової діяльності" і буде розширено за допомогою відповідних субрахунків, таких як "Дохід від безоплатно одержаних активів", "Дохід від неопераційної курсової різниці (пов'язаний з фінансовою діяльністю)",

"Дивіденди одержані", "Відсотки одержані" та "Інші доходи від фінансових операцій". Це дозволить більш точно відображати фінансовий стан підприємства в контексті фінансової діяльності.

Фінансові витрати тепер будуть обліковуватися на рахунку 95 "Витрати від фінансової діяльності" з відповідними субрахунками, такими як "Відсотки за кредит", "Втрати від неопераційних курсових різниць (пов'язаних з фінансовою діяльністю)" та "Інші фінансові витрати". Такий розподіл допоможе зрозуміти витрати, пов'язані з фінансовою діяльністю підприємства, і відділити їх від інших видів витрат.

Рахунок 72 "Дохід від участі в капіталі" буде перейменований на "Доходи від інвестиційної діяльності" і буде розширено за допомогою відповідних субрахунків, таких як "Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства", "Дохід від спільної діяльності" та "Дохід від інвестицій в дочірні підприємства". Це допоможе більш точно відслідковувати доходи, отримані від фінансових інвестицій.

Для обліку інших витрат інвестиційної діяльності запроваджується рахунок 74 "Інші доходи" з відповідними субрахунками, такими як "Дохід від реалізації фінансових інвестицій", "Дохід від реалізації необоротних активів", "Дохід від реалізації майнових комплексів", "Дохід від неопераційної курсової різниці (пов'язаний з інвестиційною діяльністю)" та "Інші доходи від інвестиційної діяльності". Це сприятиме більш докладному обліку витрат та доходів в контексті інвестиційної діяльності.

Ми пропонуємо внести зміни до обліку фінансових витрат та витрат інвестиційної діяльності. Нова система обліку включає наступне:

Фінансові витрати будуть фіксуватися на рахунку 96 "Втрати від інвестиційної діяльності" і розширюються за допомогою відповідних

субрахунків, таких як "втрати від інвестицій в асоційовані підприємства", "втрати від спільної діяльності" і "втрати від інвестицій в дочірні підприємства".

Витрати інвестиційної діяльності будуть обліковуватися на рахунку 97 "Інші витрати" з відповідними субрахунками, включаючи "собівартість реалізованих фінансових інвестицій", "собівартість реалізованих необоротних активів" та "собівартість реалізованих майнових комплексів", серед інших.

Результат інвестиційної діяльності буде відображатися на рахунку 793 "Результат інвестиційної діяльності".

Ці пропозиції спрямовані на створення єдиного підходу до обліку фінансових операцій та витрат підприємства в контексті операційної, інвестиційної, і фінансової діяльності, а також подання інформації про результати діяльності у відповідності з цими поняттями. Наші дослідження вказують на потребу уточнення класифікаційних ознак та покращення системи обліку доходів і витрат, що вимагає змін у форматі фінансової звітності та методології формування інформації за різними показниками звіту в системі бухгалтерського обліку.

3.2. Розробка рекомендацій щодо оптимізації облікових процедур та покращення аналізу прибутку

В останні часи оптимізація обліку стає все важливішою для сільськогосподарських підприємств, особливо через потенціал цієї галузі в українській економіці. Оскільки аграрний сектор має свої особливості, такі як сезонність виробництва, належить ретельно розглянути правильний підхід до обліку при збереженні прозорості та точності. На виробництво впливають різні

фактори, і збалансований облік доходів і витрат є важливим, щоб уникнути надмірного збільшення витрат або недооцінки доходів.

Сезонні коливання виробництва вимагають від сільськогосподарських підприємств застосування підходів до обліку та управління, які дозволяють дотримуватися облікових принципів, зберігаючи при цьому здоровий глузд при кадровому забезпеченні, оцінці вартості готової продукції, розподілі витрат тощо. Однак, навіть облікова політика, яка визнається, може стати лише формальним документом і не приносити фінансових вигод суб'єктам господарювання. Тому важливо розглядати облікову політику як ефективний інструмент для оптимізації фінансових результатів підприємства.

У цьому контексті, суб'єктам господарювання, незалежно від галузі, слід свідомо та відповідально підходити до формування облікової політики, враховуючи особливості їх діяльності і умови функціонування, а також оптимізувати бізнес-процеси.

На нашу думку, варто розглянути можливі зміни і доповнення в наказі про облікову політику. Особливу увагу слід приділити таким аспектам, як визначення об'єктів обліку біологічних активів, поліпшення робочого плану рахунків (з більшою деталізацією щодо поточних і довгострокових біологічних активів), методи оцінки біологічних активів та амортизацію довгострокових активів.

Отже, облікова політика повинна враховувати наявність біологічних активів на підприємстві та визначати, як їх оцінювати при придбанні та на дату балансу. Важливо також розглянути, як інформація про біологічні активи відображається в первинних документах, щоб забезпечити узагальнення інформації про наявність та рух біологічних активів та сільськогосподарської продукції на бухгалтерських рахунках, а також в фінансовій звітності.

Розширення аналітичного обліку має відображатися в робочому плані рахунків. Робочий план рахунків сільськогосподарських підприємств повинен включати інформацію про всі об'єкти обліку, такі як біологічні активи, виробництво, сільськогосподарська продукція, доходи і витрати від первісного визнання та зміни вартості, які обліковуються за справедливою вартістю.

Важливо розрізнявати постійні та змінні загальновиробничі витрати, оскільки більшість сільськогосподарських підприємств обліковують всі суми загальновиробничих витрат як частину виробничої собівартості. У нашому переконанні, варто розглянути можливість окремого обліку цих видів витрат на 91 рахунку, але з більшою специфікацією для відображення особливостей аграрних підприємств.

За думкою Вдовенка Н., доцільно впроваджувати аналітичний облік за рахунком 91 "Загальновиробничі витрати" з додаванням таких нових субрахунків:

- 911 - "Загальновиробничі витрати в рослинництві";
- 912 - "Загальновиробничі витрати в тваринництві";
- 913 - "Транспортні витрати";
- 914 - "Загальновиробничі витрати допоміжних виробництв";
- 915 - "Витрати на управління виробництвом";
- 916 - "Орендна плата за земельні паї".

Вони вважають, що найкращим підґрунтям для розподілу загальновиробничих витрат по цих субрахунках є безпосередні витрати на оплату праці. Таким чином, для забезпечення правильного обліку та розподілу загальновиробничих витрат пропонується вживати аналітичний облік за рахунком 91 "Загальновиробничі витрати" з додаванням цих нових субрахунків.

У 2013 році Міністерство фінансів України видав наказ № 627 від 27.06.2013 року, внаслідок якого рахунки 75 "Надзвичайний дохід" і 99 "Надзвичайні витрати" були виключені з Плану рахунків і Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій разом із субрахунками.

Важливо відзначити, що система МСФЗ (Міжнародних стандартів фінансової звітності) не враховує розділення на звичайну та надзвичайну діяльність підприємств. Крім того, в МСФЗ відсутні певні статті доходів або витрат, які характеризуються як надзвичайні (параграф 87 МСФЗ 1 (4)).

Згідно з обліковою політикою підприємства в робочому плані рахунків для відображення надзвичайних обставин природного характеру, таких як втрати врожаю через природні катастрофи, зокрема сильний вітер, сильні дощі або град, в рослинництві, чи випадок епізоотії серед свиней в тваринництві, пропонується створити рахунок 97 "Інші витрати", зокрема субрахунок 977 "Інші витрати діяльності".

У разі, коли сільськогосподарське підприємство має страховий захист для свого майна і продукції та отримує страхові відшкодування, а також може отримувати компенсації з місцевого або державного бюджету, у цьому контексті рекомендується включати ці компенсації до категорії інших доходів. З цією метою пропонується в робочому плані обліку рахунків до рахунку 74 "Інші доходи" додати новий субрахунок 746 "Інші доходи від діяльності" і подальше додати субрахунок "Надзвичайні доходи".

Страховий захист в сільському господарстві вважається оптимальним для забезпечення стійкості і стабільності розвитку цього сектору ринку і є одним з ефективних способів відшкодування збитків [19].

Однією з важливих складових облікової політики будь-якого підприємства є встановлення порядку формування резервів на майбутні витрати та платежі. Стосовно страхування сільськогосподарських підприємств, перспективним напрямком є створення спеціальних резервних фондів для покриття збитків від стихійних лих або будь-яких інших надзвичайних ситуацій, таких як фонди самострахування або фонди ризику. Однак в бухгалтерському обліку виникає питання про те, на якому рахунку слід створювати відповідні резервні фонди. Ми рекомендуємо створити новий субрахунок 479 "Забезпечення майбутніх витрат і платежів" для рахунку 47, і додатково, враховуючи види сільськогосподарської продукції, такі як рослинництво і тваринництво, можна проводити аналітичний облік окремо для кожного виду: 479.1 "Забезпечення втрат внаслідок надзвичайних ситуацій в рослинництві" та 479.2 "Забезпечення втрат внаслідок надзвичайних ситуацій в тваринництві".

3.3. Врахування сучасних тенденцій у розвитку аграрного сектору

Врахування сучасних тенденцій у розвитку аграрного сектору є ключовим аспектом стратегічного управління та сталого розвитку цієї галузі економіки. Сучасний аграрний сектор переживає значні зміни, які визначаються різноманітними економічними, екологічними, технологічними та соціокультурними факторами.

Сучасне сільське господарство використовує передові технології, включаючи сільськогосподарську механізацію, генетично модифіковані культури та цифрові рішення для підвищення продуктивності та якості врожаю.

Врахування цих технологічних тенденцій стає невід'ємною частиною стратегії розвитку аграрного сектору.

Розглядаючи врахування сучасних тенденцій у розвитку аграрного сектору з погляду науковців, розглянемо думки іноземних дослідників, які підкреслюють важливість цих аспектів(табл. 3.2.).

Таблиця 3.2.

Думки іноземних дослідників про врахування сучасних тенденцій у розвитку аграрного сектору

Дослідник	Цитата
Сінгх К.	"Впровадження сучасних технологій у сільському господарстві дозволяє досягти неймовірних результатів у збільшенні продуктивності та витратній ефективності. Інновації, які базуються на використанні штучного інтелекту, автономних машин та сенсорів, можуть революціонізувати аграрний сектор."[5]
Грохер Т.	"Споживачі стають все більше вимогливими стосовно походження продуктів та їх впливу на навколишнє

	середовище. Аграрний сектор має адаптуватися до цих змін, враховуючи сталі аграрні практики та підвищену екологічну відповідальність."[3]
Штехель В.	"Аграрний сектор вже не обмежується національними кордонами. Міжнародний ринок стає суттєвою частиною стратегії розвитку аграрного бізнесу. Важливо розробляти міжнародні партнерства та враховувати глобальні тенденції."[6]
Дарем Т. К.	"Зміна клімату призводить до нестабільності у сільському господарстві. Аграрному сектору потрібно впроваджувати адаптаційні стратегії, які включають в себе обробку земель, використання сортів рослин, що відповідають новим умовам, та створення резервних систем для забезпечення продовольчої безпеки."[2]
Дуань Д.	"Генетично модифіковані культури відкривають нові можливості для забезпечення продуктивності та стійкості сільського господарства. Адаптація до цих нових технологій вимагає належної регуляції та контролю, щоб зберегти сталість екосистем та здоров'я людини."[1]

Зростаюча свідомість споживачів стосовно якості та походження продуктів харчування вимагає від аграрного сектору врахування екологічних

аспектів та практик сталого землекористування. Тенденція до органічного сільського господарства та використання екологічно чистих методів стає обов'язковою для забезпечення довгострокової сталості сектору.

Аграрний сектор стає все більше інтернаціональним, і виробники стикаються з конкуренцією на світовому ринку. Врахування міжнародних торговельних та регуляторних аспектів є важливою складовою стратегії розвитку аграрного бізнесу.

Зміна клімату створює виклики для аграрного сектору через зміни в погодних умовах та стихійних природних явищах. Врахування цих змін та розробка стратегій адаптації є невід'ємною частиною сучасного аграрного управління.

Використання цифрових технологій та аналізу даних стає ключовою для підвищення ефективності аграрного виробництва, планування врожаю та розвитку стратегій продажу. Використання сучасних інформаційних систем може значно полегшити управління фермерськими господарствами.

Розвиток аграрного сектору вимагає кваліфікованого персоналу, здатного працювати з сучасними технологіями та враховувати сталі зміни. Освіта та навчання стають важливими компонентами стратегії розвитку аграрного сектору.

Врахування цих сучасних тенденцій у розвитку аграрного сектору важливо для забезпечення сталості та конкурентоспроможності сільського господарства у світовому контексті. Поєднання технологій, сталого розвитку та глобального підходу визначає майбутнє цієї галузі.

Запит на подробиці і міжнародний досвід стосовно врахування сучасних тенденцій у розвитку аграрного сектору дозволяє нам поглибити наше розуміння і створити більш конкретні рекомендації. Враховуючи іноземний

досвід, можна визначити кращі практики та стратегії для розвитку аграрного сектору.

Засвоєння сучасних тенденцій у розвитку аграрного сектору неможливе без уважного аналізу та застосування міжнародного досвіду. Враховуючи зарубіжні практики, можна виявити найкращі підходи та стратегії для оптимізації аграрного сектору. У науковому стилі, детально розглянемо кілька сучасних тенденцій, засвоєних іноземними країнами:

Низка країн, які відзначаються високим рівнем розвиненості сільського господарства, як от Нідерланди, приділяють велику увагу впровадженню інноваційних підходів. Вони використовують вертикальні ферми, де рослини вирощуються у спеціальних контрольованих умовах. Цей підхід дозволяє збільшити врожайність та використовувати ресурси більш ефективно. Приклади таких ферм можна знайти в Японії та Сполучених Штатах.

Сучасні країни, як США та Канада, активно використовують бізнес-аналітику та прогнозування для оптимізації виробництва та управління фінансами в аграрному секторі. Вони використовують дані про агроелектроніку, кліматичні моделі та статистику для покращення рішень у галузі посіву, розпланування виробництва та стратегічного планування. Ця практика сприяє збільшенню врожайності та зниженню ризиків, пов'язаних з коливаннями цін на сировину.

Країни Європи, такі як Німеччина та Швейцарія, активно впроваджують сталі аграрні практики та надійну систему оцінки впливу на навколишнє середовище. Це включає в себе використання органічного сільського господарства, застосування біологічних методів контролю шкідників та збереження біорізноманіття. Такий підхід сприяє підвищенню якості продукції та довгостроковій сталості аграрного сектору.

Країни, що відомі своєю успішною експортною діяльністю в сільському господарстві, як Франція та Австралія, активно використовують маркетингові стратегії та розвивають зовнішню торгівлю. Вони створюють бренди та рекламні кампанії для просування своєї продукції на міжнародному ринку. Такий підхід допомагає розвивати експорт та забезпечувати стаке зростання сільського господарства.

Країни Близького Сходу, як Ізраїль та Австралія, стикаються з проблемами дефіциту води та змінами клімату. Вони впроваджують ефективні системи управління водними ресурсами, включаючи технології відновлюваної енергії, десалінізацію та інші інноваційні методи для забезпечення доступу до води для зрошення та поливу.

Сполучені Штати, Бразилія та Канада використовують генетично модифіковані культури, щоб збільшити врожайність та стійкість до шкідників та хвороб. Цей підхід сприяє збільшенню продуктивності та відкриває нові можливості для аграрних підприємств.

Ці приклади іноземного досвіду свідчать про те, що врахування сучасних тенденцій у розвитку аграрного сектору включає в себе широкий спектр стратегій, від інноваційних технологій та сталого виробництва до ефективного управління ресурсами та маркетингових рішень. Розуміння та імплементація цих тенденцій є важливим для забезпечення стійкості та розвитку аграрного сектору на міжнародній арені.

Засвоєння сучасних тенденцій у розвитку аграрного сектору становить суттєве виклик для фермерських господарств та сільськогосподарських підприємств. Два ключових аспекти, на які варто звернути увагу у цьому контексті, - це інтеграція та сталість:

Інтеграція є важливим фактором для ефективності та конкурентоспроможності сільського господарства. Це означає співпрацю та об'єднання різних сільськогосподарських ланцюгів - від виробництва до обробки та маркетингу. Прикладом є вертикальні інтеграції, коли фермерські господарства об'єднуються з обробними підприємствами чи спільно створюють кооперативи для забезпечення стабільних ринків та зниження витрат. Іноземний досвід свідчить про те, що така співпраця може призвести до збільшення продуктивності та зниження ризиків для фермерів.

Сучасні тенденції у сільському господарстві включають в себе розвиток сталого землекористування та захист навколишнього середовища. Важливо враховувати біологічну різноманітність, використовувати органічні методи обробки та мінімізувати використання хімічних добрив та пестицидів. Співставлення іноземних досвідів показує, що аграрні системи, спрямовані на збереження природних ресурсів та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, можуть забезпечити якісну продукцію та зберегти природну спадщину для майбутніх поколінь.

Загальний висновок полягає в тому, що інтеграція та сталість стають критичними факторами для розвитку аграрного сектору у сучасних умовах. Врахування іноземного досвіду, де ці аспекти успішно впроваджуються, може служити джерелом інспірації та практичних рішень на ФГ "Кут Хлібороба" та в усьому аграрному секторі.

Висновки до розділу 3

Ефективність операційного аналізу для розробки управлінських рішень полягає в об'єднанні маркетингових досліджень, обліку витрат, фінансового

аналізу і виробничого планування в єдиний інструмент для управління фінансами. Це дозволяє легко і ефективно моделювати вплив різних факторів на прибуток підприємства.

Запровадження програмного забезпечення для формування фінансових результатів і розподілу прибутку допоможе покращити створення загальної бази даних для всіх функціональних підсистем обліку (фінансового, управлінського, податкового). Такий підхід дозволяє кожній підсистемі формувати дані та вирішувати окремі завдання з урахуванням потреб інших підсистем.

Наша думка полягає в тому, що для уникнення плутанини у класифікації операцій як операційної, інвестиційної, фінансової діяльності підприємства та виявлення їх впливу на фінансові результати, необхідно чітко розмежовувати види діяльності та операції, які до них відносяться. Неспівпадіння може значно впливати на формування фінансових показників і їх використання при ухваленні управлінських рішень. Тому, в залежності від предмету діяльності підприємства, склад фінансових результатів може відрізнитися принципово. Такий підхід потребує уточнення структури фінансових результатів залежно від характеру діяльності підприємства.

Враховуючи ці пропозиції для удосконалення методики обліку формування фінансових показників діяльності підприємства, ми розвиваємо єдиний підхід до складання і представлення всіх форм фінансової звітності з урахуванням концепцій "операційної", "інвестиційної", "фінансової" діяльності підприємства та "надзвичайних подій". Такий підхід має економічну обґрунтованість, оскільки порівняння доходів та витрат за джерелами та напрямками їх утворення допомагає виявити найбільш прибуткові господарські операції.

ВИСНОВКИ

У даній роботі досліджено теоретичні аспекти обліку прибутку на сільськогосподарських підприємствах, де було розглянуті основні поняття та принципи обліку прибутку в сільському господарстві.

Прибуток в сільському господарстві був визначений як різниця між доходами та витратами підприємства за певний період, яка відображає фінансовий результат його діяльності. Доходи включають грошові потоки, отримані від реалізації сільськогосподарської продукції та інших операцій, пов'язаних з господарською діяльністю. Витрати включають в себе кошти, витрачені на виробництво сільськогосподарської продукції та забезпечення функціонування підприємства.

Аналізуючи основні проблеми, пов'язані з формуванням облікової політики аграрних підприємств, можна виділити наступні ключові напрямки для оптимізації облікового процесу на таких підприємствах:

Важливо мати чітке уявлення про те, як складається облікова політика підприємства, включаючи всі необхідні аспекти та правила:

- Облікова політика повинна бути зрозумілою і без зайвого дублювання інформації з нормативних документів.
- При формуванні облікової політики важливо обґрунтовано вибрати найкращі практики серед альтернативних підходів, і ці вибори повинні бути чітко відображені у самій обліковій політиці.
- Система обліку повинна задовольняти як облікові, так і управлінські потреби підприємства, дозволяючи здійснювати аналіз фінансових результатів та вчасно реагувати на зміни.

- Важливі методи обліку, які суттєво впливають на діяльність підприємства, повинні бути докладно описані і включені у додатки до облікової політики.

ФГ "Кут Хлібороба" показало позитивну динаміку у своїй діяльності протягом досліджуваного періоду, зростаючи всі доходи. Суттєвий ріст питомої ваги операційних доходів свідчить про успішне управління ресурсами підприємства та сталий розвиток.

Зростання витрат на підприємстві відбувалося меншими темпами, ніж зростання доходів, що дозволяє підприємству збільшувати чистий прибуток. Використання позикових ресурсів призвело до зниження рентабельності підприємства, проте зменшення банківських кредитних ставок та зростання рентабельності також мають вплив на фінансовий стан підприємства.

Слід зауважити, що управління позиковими ресурсами на підприємстві має свої негативні сторони. Хоча в меншій мірі, ніж на більшості вітчизняних підприємств, підприємство фактично фінансує частину своїх клієнтів за рахунок постачальників, сприяючи тим самим загальному проблемному питанню неплатежів у вітчизняному бізнесі.

Формування фінансових ресурсів підприємства значною мірою залежить від термінів реалізації зерна на ринку.

Сучасний аграрний сектор підпорядкований впливу різних економічних, екологічних, технологічних та соціокультурних факторів, які значно впливають на його розвиток. Технологічний прорив і використання передових технологій є ключовим для забезпечення збільшення продуктивності та витратної ефективності у сільському господарстві.

Зростаюча споживча усвідомленість і вимоги щодо якості та походження продуктів стимулюють необхідність впровадження сталих

аграрних практик та підвищеної екологічної відповідальності. Глобалізація та міжнародний ринок стають важливими аспектами стратегії розвитку аграрного бізнесу, і виробники повинні адаптуватися до цих змін та розробляти міжнародні партнерства. Використання цифрових технологій та аналізу даних може значно полегшити управління фермерськими господарствами та планування виробництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Duan J., Ren, C., Wang, S., Zhang, X., Reis, S., Xu, J., Gu, B. "Consolidation of agricultural land can contribute to agricultural sustainability in China." *Nature Food*, 2(12), 1014-1022. (2021).
2. Durham T. C., Mizik, T. "Comparative economics of conventional, organic, and alternative agricultural production systems." *Economies*, 9(2), 64. (2021).
3. Groher T., Heitkämper, K., Walter, A., Liebisch, F., Umstätter, C. "Status quo of adoption of precision agriculture enabling technologies in Swiss plant production." *Precision Agriculture*, 21, 1327-1350. (2020).
4. Sakhno A., Polishchuk, N., Salkova, I., Kucher, A. "Impact of credit and investment resources on the productivity of agricultural sector." *European Journal of Sustainable Development*, 8(2), 335-335. (2019).
5. Sas L., Balaniuk I., Shelenko D., Vasylyuk M., Matkovskiy P., Hnatyshyn L. International Financial Reporting Standards (IFRS) in the Accounting System of Ukraine (Міжнародні стандарти фінансової звітності в обліковій системі України) *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 1(48), 2023, 78–90. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.48.2023.3952>.
6. Shkromyda V., Shkromyda N., Gnatiuk T. and Vasylyuk M. 2021. Reputation Management Technological Tools: a Stakeholder Approach. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. 8, 3 (Nov. 2021), 97-105. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.8.3.97-105>.
7. Singh K., Misra, M., Kumar, M., Tiwari, V. "A study on the determinants of financial performance of US agricultural cooperatives." *Journal of Business Economics and Management*, 20(4), 633-647. (2019).

8. Stehel Vojtěch, Jakub Horák, and Marek Vochozka. "Prediction of institutional sector development and analysis of enterprises active in agriculture." (2019).
9. Wang J., Huo, Y., Guo X., Xu, Y. "The Pricing strategy of the agricultural product supply chain with farmer cooperatives as the core enterprise." *Agriculture*, 12(5), 732. (2022).
10. Xu X. L., Chen, H. H., Zhang, R. R. "The impact of intellectual capital efficiency on corporate sustainable growth-evidence from smart agriculture in China." *Agriculture*, 10(6), 199. (2020).
11. Алексеюк Л.О. "Формування фінансових результатів в умовах реформування системи бухгалтерського обліку." *Економіка. Фінанси. Право.*, 2008, №1, с. 15-17.
12. Амбросов В.Я. "Трансформаційні процеси в аграрній сфері регіону." *Економіка України*, 2003, №8, с. 66-70.
13. Андрушків Б.М., Кузьмін О.Є. "Основи менеджменту." - Л.: Світ, 2011, 296 с.
14. Бабіч І. І., Дацюк, А. А. (2020). Облікова політика в частині обліку витрат виробничих підрозділів сільськогосподарських підприємств. *Accounting Finance Oblik i Finansi*, (90).
15. Балазюк О., Ільченко Л. "Роль обліково-аналітичної інформації у системі виробничого менеджменту." *Збірник тез доповідей VI міжнародної науково-практичної конференції ТНЕУ. Тернопіль: Видавництво ТНЕУ „Економічна думка”, 2009, с. 403-404.*
16. Бень Т., Довбня С. "Вибір та обґрунтування доцільних форм і методів реструктуризації підприємств." *Вісник Української академії державного управління*, 2021, №11, с. 116-120.

17. Беркута А.В. "Сучасний стан та деякі напрями реформування будівельної галузі у 2000-2004 роках." Будівництво України, 2000, №2.

18. Белай Г.С., Прохватолюва Є.В. "Рейтингова оцінка фінансового стану підприємств АПК як метод обґрунтування управлінських рішень." Ринкова трансформація економіки: стан, проблеми, перспективи. Матеріали ІV Міжнародного Форуму молодих вчених. У 2 томах Т. 1. Харків: ХНТУСГ, 2010, с. 166-168.

19. Бондарчук Н. В., Половко А. В. "Удосконалення методики розподілу та обліку загальнопромислових витрат на підприємствах." [Електронний ресурс]. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції "Сучасний стан та проблеми розвитку статистики, обліку та аудиту в умовах глобалізації та енергозбереження" (6-7 квітня 2020 року), Том 1. - Дніпропетровськ, 2020. Режим доступу: kesoi.dp.ua/assets/files/conf/Конференція_том1.pdf

20. Бруханський Р. Ф. "Оптимізація процесу нарахування і виплати дивідендів у сільськогосподарських підприємствах України." Інноваційна економіка, 2010, Випуск 5 (19), с. 220-224.

21. Бруханський Р. Ф. "Проблеми і пріоритети інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств України." Економічний аналіз, 2011, Вип. 1, с. 69-71.

22. Бруханський Р. Ф. "Стратегічні пріоритети оптимізації контрольно-ревізійних процедур в АПК України." В Облік і контроль на підприємствах АПК: стан та перспективи розвитку: у 2 частинах. - Ч.1. - Матеріали ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції 10-11 жовтня 2008 року. К.: КНЕУ, 2008, с. 28-30.

23. Бруханський Р. Ф. "Сучасні вимоги і параметри обліково-

інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств України." Сталий розвиток економіки, 2012, Вип. 4 (14), с. 217-221.

24. Бруханський Р. Ф. "Трансформація дивідендної політики сільськогосподарських підприємств з позицій стратегічного менеджменту." Наука молода., 2009, Випуск 12, с. 218-220.

25. Будько О.В. "Оцінка фінансових результатів діяльності." Розвиток науки про бухгалтерський облік. Збірник текстів доповідей на міжнародній науковій конференції. Житомир: ЖІТІ, 2013, с. 87-92.

26. Бухгалтерський і податковий облік у сільському господарстві: Методичний посібник для бухгалтера. Харків: Фактор, 2009, 78 с.

27. В.Шкроміда, М.Василюк, Т.Гнатюк Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання. Навчальний посібник. – Івано-Франківськ, 2014.— 315 с.

28. Варченко О. Свиноус, І., Микитюк Д., Іванова, Л., Биба, В. (2020). Організаційно-економічна сутність управління витратами сільськогосподарських підприємств. Продовольчі ресурси, 8(14), 220-229.

29. Василюк М. М. Якість послуг аудиту у сучасному бізнес-середовищі: умови забезпечення та вплив на суспільну діяльність // Вісник Прикарпатського університету. Серія «Економіка». 2018. Вип. 13. С. 221–226. <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/11296/1/%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8E%D0%BA%20%D0%9C.%20%D0%9C..pdf>

30. Василюк М.М., Васильченко С.М. Формування механізму контролю за результатами діяльності органів місцевого самоврядування // «Регіональна економіка та управління», 2021. Вип. 4 (34). С. 15-18.

http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45198/1/%D0%A0%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%BA%D0%B0%20%E2%84%964%20%2834%29_%D0%BB%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D0%B4_2021.pdf

31. Вдовенко Н. "Шляхи удосконалення обліку фінансових результатів." Вісник ЖІТІ, 2012, № 7, с. 92-96.

32. Гарасим П. М., Г. П. Журавель, Р. Ф. Бруханський, П. Я. Хомин. "Первинний та аналітичний облік на підприємстві: навч. посібник." Тернопіль: Астон, 2005, 464 с.

33. Гарасим П. М., Р. Ф. Бруханський, П. Я. Хомин. "Наскрізні блоки кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку: навч. посібник." Тернопіль: Астон, 2003, 368 с.

34. Гіржева О. М., Бірченко Н. О. "Стратегічний інструментарій ризик-менеджменту підприємств аграрної сфери." Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка, 2021, Вип. 185, с. 115-123. Режим доступу

35. Голов С. "Проблеми і перспективи реформування бухгалтерського обліку в Україні." Бухгалтерський облік і аудит., 2000, №11.

36. Голов С.Ф. "Управлінський облік. Підручник." - К.: Лібра, 2003, 704 с.

37. Грачова Р.К. "Облік фінансових результатів." Нова бухгалтерія. Бібліотека „Дебет-Кредит”. Том 3. - 212 с.

38. Грачова Р.К. "Формування операційного прибутку (збитку)." Нова бухгалтерія. Бібліотека „Дебет-Кредит”. - Том 4. - 126 с.

39. Грачова Р.К. "Формування фінансових результатів на рахунках

класу 7 "Доходи і результати діяльності". Дебет-Кредит. - Том 2., с. 2-5.

40. Должанський М.І. "Бухгалтерський облік в Україні з використанням Положень (стандартів) бухгалтерського обліку." Львів: ЛБІ, 2010, 494 с.

41. Дорошенко М.М. "Статистичний аналіз проблеми ризиків інвестиційних проєктів капітального будівництва." Будівництво України, 2009, №2.

42. Дронь А., Єщенко П. "Ринок житла в Україні: перспективи і проблеми розвитку." Економіка України, 2020, №7.

43. Економічна енциклопедія: У 3 т. Ред. С.В. Мочерний. - К.: Академія; Тернопіль: Академія народного господарства, 2000.

44. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року № 996-XIV (із змінами і доповненнями).

45. Закон України від 02.12.2010 року № 2756-VI "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Податкового кодексу України."

46. Застосування кластерного підходу в адмініструванні податків: навч. посібник. Упоряд. К. В. Зінкевич, Р. Ф. Бруханський. Тернопіль: ДПА в Тернопільській області, 2004, 18 с.

47. Земельний кодекс України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>

48. Зятковський І.В. "Теоретичні засади фінансів підприємств." Фінанси України, 2014, №4, с. 25-28.

49. Івахненко С.В. "Інформаційні технології в організації обліку та аудиту. Навчальний посібник." - К.: Знання-Прес, 2003, 250 с.

50. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського

обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 (із змінами і доповненнями, останні з яких унесено наказом Міністерства фінансів України від 31.05.2012 року № 658).

51. Коміренко В. "Документальне оформлення надходження від урожаю продукції рослинництва." Все про бухгалтерський облік., 2002, № 63, с. 4-7.

52. Кононенко Л. В., Харченко Д. Я. (2022). Звітність підприємств в умовах сталого розвитку (Doctoral dissertation, ЛНУП)

53. Кононенко Т.В. "Організація обліку результатів діяльності сільськогосподарських підприємств за міжнародними стандартами." Економіка АПК, 2010, № 3, с. 26-29.

54. Коробов М.Я. "Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств." - К.: Знання, 2000.

55. Кравченко О. В., Дьякова В. В. (2022). Вітчизняний та європейський досвід обліку та оподаткування біологічних активів.

56. Крушевський А.В. "Довідник по економіко-математичним моделям і методам." - К.: Наукова думка, 2001.

57. Кузнєцова, Г. С. Облік упорядкування та підвищення ефективності використання земель сільськогосподарських підприємств, 2022.

58. Курінна, С. А. Облік і аналіз запасів на сільськогосподарських підприємствах, 2023.

59. Кушина О. "Зміни в системі ПБО: МСФЗ-відлуння і не тільки." Газета "Бухгалтерія", № 36 (1075), 09.09.2013. Електронний ресурс

60. Лебедзевич Я.В. "Доходи і результати діяльності в системі бухгалтерського обліку, їх місце та роль." Вісник Житомирського інженерно-

технологічного інституту. Економічні науки., 2001, № 16, с. 63-70.

61. Лінник В.Г. "Облік фінансових результатів підприємств за видами діяльності." Вісник КНУ ім. Т.Шевченка. Випуск 54., 2001, с. 5-7.

62. Ловінська Л.Г. "Концепція фінансового результату у системі бухгалтерського обліку підприємств." Фінанси України, 2003, №11.

63. Лубенченко О. Е., Василюк М. М. Організаційні засади аудиту фінансової звітності в Україні // Статистика України. 2019. № 2 (85). С. 92–98. <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/4082>

64. Лубенченко О.Е., Костирко Р. О., Шульга С.В., Василюк М.М. Формування облікової політики закладів охорони здоров'я в новітніх умовах їх реформування //Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики, Том 5, № 40, 2021, С. 167–177.

65. М.Василюк Організація обліку : [навчально-методичний посібник] / М. М. Василюк, Т. М. Гнатюк, В. В. Шкроміда, Н. Б. Мельник. – Івано-Франківськ, 2013. – 340 с

66. Масюк Ю. В., Боюн В. Ю. (Управління фінансовими результатами діяльності сільськогосподарського підприємства. Економіка та держава, 2021, 93-96.

67. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств. Затверджено наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 року № 132 (із змінами).

68. Мец В. "Економічний аналіз фінансових результатів і фінансового стану підприємства: Навч. посібник." - К.: Вища школа, 2011, 278 с.

69. Модернізація державної податкової служби України: навч. посібник. Упоряд. К. В. Зінкевич, Р. Ф. Бруханський. - Тернопіль : ДПА в

Тернопільські області, 2004, 38 с.

70. Нападовська Л.В. "Управлінський облік: Монографія." - Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2000, 345 с.

71. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності. Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 73 від 7 лютого 2013 року.

72. Національні нормативи аудиту. Кодекс професійної етики аудиторів України. К.: Видавництво «Основа», 2013, 274 с.

73. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291 (із змінами і доповненнями, останні з яких унесено наказом Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. № 1591).

74. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 року № 2755-VI (із змінами і доповненнями, останні з яких внесені Законом України від 20.11.2012 року № 5503-VI, від 06.12.2012 року № 5519-VI).

75. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999 року № 290 (із змінами і доповненнями, останні з яких унесено наказом Міністерства фінансів України від 09 грудня 2011 року № 1591).

76. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 (зі змінами і доповненнями, останні з яких унесено наказом Міністерства фінансів України від 09 грудня 2011 року № 1591).

77. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємства, затверджене наказом Міністерства фінансів України від

26.01.2001 р. № 49 121 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів України від 04.01.2013 року № 2 23).

78. Проданчук М. "Відображення на рахунках кінцевих фінансових результатів: історичний аспект." Вісник ЖІТІ., 2001, № 16, с. 145-153.

79. Пушкар М.С. "Теоретичні основи бухгалтерського обліку." - Тернопіль: Карт-бланш, 2005, 167 с.

80. Рубан Т.Е. "К вопросу о стимулирующей роли налога на прибыль предприятий в Украине." Материалы IV Междунар. науч. конф. "Проблемы обеспечения экономического роста". - Донецк: ДонГТУ, 2009, с. 163-164.

81. Рудницький В. С. "Судово-бухгалтерська експертиза економічних правопорушень: навчальний посібник." - Рудницький В. С., Бруханський Р. Ф., Хомин П. Я. - К.: ВД «Професіонал», 2004, 304 с.

82. Рябий Є.І. "Облік в сільськогосподарських підприємствах." Навчальний посібник. - 2009, 107 с.

83. Свиноус І. В., Гнатишина Л. Б., Гаврик О. Ю., Черепенчук, Т. Я. (2023). Організаційні підходи до удосконалення обліково-аналітичної системи в сільськогосподарських підприємствах. Інноваційна економіка, (1), 88-93.

84. Семенець І.В. "Формування фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств." Економіка АПК., №11 98.

85. Сідельник А. М. (2022). Удосконалення обліку та аналізу фінансових результатів діяльності сільськогосподарського підприємства.

86. Скирпан О.П. "Бухгалтерський облік: Навчальний посібник." - Скирпан О.П., Бруханський Р.Ф. - Тернопіль: ТНЕУ, 2010, 292 с.

87. Скирпан О.П. "Фінансовий облік: Навчальний посібник." - Скирпан О.П., Палюх М.С. - Тернопіль: ТНЕУ, 2008, 407 с.

88. Смолякова Г.А. "Фінансовий аналіз підприємства." - Смолякова

Г.А. - К.: МІМ-Київ, 2009, 483 с.

89. Стеців Р.І. "Організація внутрішнього аудиту економічних об'єктів." - Стеців Р.І., Стеців І.І. - Матеріали науково-практичної конференції - Рівне: 2011, с. 153-155.

90. Фальченко О., Яцина В., Кочетова, Т. (2021). Особливості формування фінансових результатів сільськогосподарського підприємства. Вісник Національного технічного університету" Харківський політехнічний інститут"(економічні науки), (2), 32-36.

91. Чебан Ю.Ю. "Особливості формування облікової політики у сільськогосподарських підприємствах." Глобальні та національні проблеми економіки, 2015, №7. Режим доступу

92. Шило В.П., Сопко В.В., Ільїна С.Б., Васьков В.П. "Організація обліку у підприємствах сільськогосподарської галузі: Навчальний посібник." - К: Кондор, 2011. - 268 с.

93. Шкроміда В.В., Гнатюк Т.М., Шкроміда Н.Я., Василюк М.М. Бухгалтерська освіта в Україні: тенденції та перспективи. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий журнал. 2021. Вип. 17. Т. 1. С. 246-256.
[DOI: https://doi.org/10.15330/apred.1.17.246-2](https://doi.org/10.15330/apred.1.17.246-2)

94. Щирба І. "Планування аудиту ефективності." Економічний і соціальний розвиток України в ХХІ столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації: матеріали Дев'ятої міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених. Ч.2. - Тернопіль: ТНЕУ, 2012.- С. 366-368.

95. Юденко В.Ф. "Аналіз фінансових результатів підприємства в умовах реформування бухгалтерського обліку." Фінанси України, 2009, № 8. - С. 22-23.

96. Ямборко Г.В. "Вплив облікової політики на фінансові результати

і оподатковуваний прибуток підприємства." Бухгалтерський облік і аудит., 2009, № 6. - С. 11-14.

97. Ярощук О. "Оперативне прогнозування майбутньої платоспроможності підприємства." Збірник тез доповідей VI міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених ТНЕУ (26-27.02.2009 р.). - Тернопіль: Видавництво ТНЕУ "Економічна думка, 2009. - С. 456-457.

98. Яшкіна Н.В. "Оцінка бізнесу: навчальний посібник." - К.: Алерта, 2010. - 440 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Облік операцій із закладки та вирощування багаторічних насаджень

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт	Кт	
1	Списано вартість саджанців, затрачених на висадку саду	156	208	18450
2	Нараховано зарплату (з відрахуваннями) працівникам за виконання робіт із закладки саду	156	661,65	12430
3	Списано послуги вантажного автотранспорту з транспортування саджанців на поле	156	23	8050
4	Списано МШП	156	22	540
5	Списано паливо на роботу тракторів при виконанні польових робіт	156	203	850
6	Оприбутковано до складу ОЗ по закінченні робіт із закладки саду	1081	156	35320
7	Списано щорічні витрати із утримання молодого саду:	156	208,661,	1640
	– перший рік	1081	23,22	1640
	– другий рік	156	156	1380
	– протягом наступних трьох років по 1250 щорічно	156	208,661,	1380
		1081	23,22	3750
		156	156	3750
8	Списано витрати протягом останнього року вирощування включаючи нараховану оплату праці	156	208,22,	1200
	Оприбутковано фрукти та на їх вартість зменшено витрати на вирощування насаджень	27	661,65,	980
	Дооцінено молодий сад	1081	23	220
9	Передано в експлуатацію молодий фруктовий сад	1082	156	42310

Відображення в обліку придбання основного засобу

№ з/п	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт	Кт	
1	Відображено вартість придбаного основного засобу	152	631	45000
2	Відображено суму ПДВ	641	631	9000
3	Відображено вартість послуг сторонньої організації з транспортування трактора на підприємство: Сума без ПДВ Сума податкового кредиту	152	631	550
			631	110
			641	
4	Списано затрати з обкатки трактора: Вартість палива Зарплата тракториста	152	203	90
		152	661,65	85
5	Відображено витрати на відрядження, пов'язані з придбанням трактора	152	372	40
6	Введено в експлуатацію трактор МТЗ-32	104	152	45875